

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI ve EĞİTİMİ

BİR GRUP YETİŞKİNİN EVLİLİK DOYUMLARI ile
ALGILADIKLARI ANNE BABA TUTUMLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Merve Elif KENDİR

DANIŞMAN

Doç. Dr. Cihad DEMİRLİ

İSTANBUL, 2016

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
AİLE DANIŞMANLIĞI ve EĞİTİMİ

BİR GRUP YETİŞKİNİN EVLİLİK DOYUMLARI ile
ALGILADIKLARI ANNE BABA TUTUMLARI
ARASINDAKİ İLİŞKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Merve Elif KENDİR

DANIŞMAN
Doç. Dr. Cihad DEMİRLİ

İSTANBUL, 201

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

ONAY SAYFASI

Yüksek lisans öğrencisi Merve Elif KENDİR in "Bir Grup Yetişkinin Evlilik Dayanma İle Algıladıkları Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişki..." konulu tez çalışması jürimiz tarafından Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans tezi olarak (oybirliği / oyçokluğu) ile başarılı bulunmuştur.

	Adı - Soyadı	İmza
Tez Danışmanı	: Doc. Dr. Cihad DEMİRLİ	
Jüri Üyesi	: Prof. Dr. Halil EKERİ	
Jüri Üyesi	: Yrd. Doç. Dr. Hamdi POVLAK	

Hazırlamış olduğum tez özgün bir çalışma olup YÖK ve İTİCÜ Lisansüstü Yönetmeliklerine uygun olarak hazırlanmıştır. Ayrıca, bu çalışmayı yaparken bilimsel etik kurallarına tamamiyle uyduğumu; yararlandığım tüm kaynakları gösterdiğimi ve hiçbir kaynaktan yaptığım ayrıntılı alıntı olmadığını beyan ederim. Bu tezin ihtiva ettiği tüm hususlar şahsi görüşüm olup İstanbul Ticaret Üniversitesinin resmi görüşünü yansıtmamaktadır.

Özet

Bu çalışmanın amacı algılanan anne baba tutumları ile evlilik doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Çalışmada İstanbul ili Üsküdar, Kadıköy ve Tuzla ilçelerinde yaşayan gönüllülük esasına dayalı kolayda erişilebilir tesadüfi olarak seçilen 200 evli kadın ve 200 evli erkek üzerinde araştırma yapılmıştır. Bazı demografik değişkenler (cinsiyet, eşler arası yaş farkı, algılanan gelir düzeyi, eğitim düzeyi, meslek, evlenme biçimi, sahip olunan çocuk sayısı, evlilik süreleri, cinsel yaşam memnuniyeti, birlikte tiyatro ve sinemaya gitme, eşler arası sorumluluk paylaşımı) ve anne baba tutumları (demokratik, koruyucu-istekçi ve otoriter) ile evlilik doyumu arasındaki ilişki araştırılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak 'Kişisel Bilgi Formu', 'Ana Baba Tutumları Ölçeği' ve 'Evlilik Yaşamı Ölçeği' kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan ölçme araçları ölçtükleri özellikler bakımından geçerli ve güvenilirlerdir. Veriler SPSS istatistik paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Veriler değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar kullanılmıştır. Evlilik doyumu ile anne baba tutumu arasındaki ilişki korelasyon analizi, etki ise regresyon analizi ile test edilmiştir. Evlilik doyumu ve demokratik tutum arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Anne baba demokratik tutumunun evlilik doyumunu arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Otoriter ve korumacı anne baba tutumunun evlilik doyumu ile ilişkili olmadığı belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Anne baba tutumu, aile, evlilik, evlilik uyumu, evlilik doyumu.

Abstract

This research was conducted in order to determine the relationship between perceived parental attitude with marital satisfaction. In this study on a voluntary basis randomly selected easy accessible 200 married women and male living İstanbul province in Üsküdar, Kadıköy and Tuzla districts to conduct the research. Some demographic variables (gender, age difference between spouses, perceived income level, education level, occupation, number of children, the format of marriage, duration of marriage, sexual satisfaction, to go to the cinema and theatre together, peer-to-peer sharing responsibilities) and parental attitudes (democratic, protective-requester and authoritarian) relationship between marital satisfaction was investigated. 'Personal Information Form' ', 'Parent Attitude Scale' ', 'Marriage Life Scale' were used as research data collecting tools. The measurement tools used in the research are valid and reliable in terms of the measuring features. Data were analysed using statistical software package. Descriptive statistical methods were used to analyse the data. The correlation analysis of the relationship between marital satisfaction and parental attitudes, the effect was tested by regression analysis. Very poor, meaningful and positive correlation found between marital adjustment and democratic attitudes. Democratic attitude of parents reached the conclusion that the increase of marital satisfaction. Authoritarian and the protectionist attitude of parents are determined not to be associated with marital harmony.

Keywords: Parents'attitude, family, marriage, marital harmony, marital satisfaction.

İçindekiler

Onay	Hata! Yer işareti tanımlanmamış.
Özet	iii
Abstract	iv
İçindekiler	v
Tablolar Listesi	vii
1. Giriş	1
1.1. Problem	1
1.2. Araştırmanın Amacı	4
1.3. Araştırmanın Önemi	5
1.4. Sayıtlılar	6
1.5. Sınırlılıklar	6
1.6. Tanımlar	8
2. İlgili Literatür	9
2.1. Anne Baba Tutumları	9
2.1.1. Anne Baba Tutumu	9
2.1.2. Anne Baba Tutumlarının Sınıflandırılması.....	11
2.1.3. Anne Baba Tutumlarını Etkileyen Faktörler	13
2.1.3.1. Ergenlik Dönemi Özellikleri	13
2.1.3.2. Anne Babanın Özellikleri	14
2.1.3.3. Sosyo-Kültürel Yapı	15
2.1.3.4. Aile İçi Etkileşim.....	16
2.1.4. Türkiye’de Görülen Yaygın Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Konuyla İlgili Araştırmalar	17
2.2. Evlilik Uyumu	18
2.2.1. Evlilik.....	18
2.2.1.1. Aile ve Evlilik.....	22
2.2.2. Evlilik Uyumu.....	24
2.2.3. Evlilik Uyumunu Etkileyen Etmenler.....	26
2.2.3.1. Ekonomik Sorunların Etkisi	26
2.2.3.2. İletişim ve Dayanışmanın Etkisi.....	27
2.2.3.3. Cinsel Yaşamın Etkisi	28

3. Yöntem	30
3.1. Araştırmanın Modeli	30
3.2. Çalışma Grubu	30
3.3. Veri Toplama Araçları	30
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu.....	31
3.3.2. Evlilik Yaşamı Ölçeği.....	31
3.3.3. Ana Baba Tutumları Ölçeği	32
3.4. Verilerin Analizi.....	33
4. Bulgular ve Yorumlar	34
5. Tartışma, Sonuç ve Öneriler	62
5.1. Öneriler	67
6. Kaynakça	69
7. Ekler	80

Tablolar Listesi

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Çeşitli Değişkenlere İlişkin Dağılımı	34
Tablo 2. Bireylerin Evlilik Doyumu Puan Ortalamalarına Göre Grubun Dağılımı.....	36
Tablo 3. Bireylerin Anne-Baba Tutum Envanteri Puan Ortalamalarına Göre Grubun Dağılımı	36
Tablo 4. Bireylerin Cinsiyeti ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Mann Whitney U Testi” ile Karşılaştırılması.....	37
Tablo 5. Bireylerin Cinsiyeti ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Mann Whitney U Testi” ile Karşılaştırılması.....	37
Tablo 6. Bireylerin Eşler Arası Yaş Farkı ile Evlilik Doyumu Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	38
Tablo 7. Bireylerin Eşler Arası Yaş Farkı ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	39
Tablo 8. Bireylerin Gelir Düzeyleri ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	40
Tablo 9. Bireylerin Gelir Düzeyleri ile Anne-Baba Tutum Envanterinin Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	41
Tablo 10. Bireylerin Eğitim Düzeyleri ile Evlilik Doyumu Puanları Açısından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	42
Tablo 11. Bireylerin Eğitim Düzeyleri ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	43
Tablo 12. Bireylerin Meslekleri ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	44
Tablo 13. Bireylerin Meslekleri ile Anne-Baba Tutum Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	45
Tablo 14. Bireylerin Evlenme Biçimleri ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması.....	46
Tablo 15. Bireylerin Evlenme Biçimleri ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	47
Tablo 16. Bireylerin Çocuk Durumları ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması.....	48

Tablo 17. Bireylerin Çocuk Durumu ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	49
Tablo 18. Bireylerin Evlilik Süreleri ile Evlilik Doyumu Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	50
Tablo 19. Bireylerin Evlilik Süreleri ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi	50
Tablo 20. Bireylerin Eşleriyle Olan Cinsel Yaşamdan Memnun Olup Olmamaları ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	51
Tablo 21. Bireylerin Eşleriyle Olan Cinsel Yaşamdan Memnun Olup Olmamaları ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Açısından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	52
Tablo 22. Bireylerin Sinema-Tiyatroya Gitme Sıklıkları ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	53
Tablo 23. Bireylerin Sinema-Tiyatroya Gitme Sıklıkları ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması ...	54
Tablo 24. Bireylerin Ebeveyninden Algıladığı Tutumlar ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	55
Tablo 25. Bireylerin Ebeveyninden Algıladığı Tutumlar ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	56
Tablo 26. Bireylerin Eşlerinden Algıladığı Tutumlar ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	57
Tablo 27. Bireylerin Eşlerinden Algıladığı Tutumlar ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması.....	58
Tablo 28. Bireylerin Eşleriyle Ev İşlerini Paylaşma Durumu ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması.....	59
Tablo 29. Bireylerin Eşleriyle Ev İşlerini Paylaşma Durumu ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması	59
Tablo 30. Anne Baba Tutumu ile Evlilik Doyumu Arasındaki Korelasyon.....	60
Tablo 31. Anne Baba Tutumunun Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi.....	60

1. Giriş

1.1. Problem

Aile ve çocuk birbirinden ayrılamayan her zaman iletişim ve etkileşim halinde olan dinamik bir bütündür. Anne-babanın çocukları yetiştirmede sergiledikleri tutum, öğretim yöntemleri, değer ve tutumlar, uygulanan ödül ve cezalar hem aileyi hem de çocuğu etkilemektedir (Bıçakçı, 2004). Çocuklar başka insanların yaptığı ve onların yaptıkları ve uyguladıkları tutum ve davranışlara göre kendileri de tutum ve davranışlar sergilemektedir. Doğumla birlikte çocuk çevresinde olan bitene, fiziksel ve sosyal koşullara uyum sağlamaktadır. Çocuk üzerindeki en büyük etkiyi ise aile sağlamakta ve kendi tutum ve davranışlarının birçoğu aile tarafından etkilenmektedir (Yavuzer, 2007, s.27).

Anne ve babalar çocuklarını yetiştirmek için birçok yöntem uygulamaktadır. Bu yöntemler o anki durum ve koşullara göre değişmektedir. Çocuğun o andaki davranışları da bu durumu etkileyebilmektedir. Anne ve babalar çocuklarının herhangi bir durumda nasıl bir davranış sergilemesi gerektiğini, herhangi bir sorunda nasıl başa çıkması gerektiğini öğrenmelerini ve çocukların kendi kendisini kontrol edebilme yetisinin gelişmesini istemektedir. Bu gibi istekler şartlara göre ailenin tutumunu yansıtmaktadır (Akça, 2012).

Anne ve babanın tutum ve davranışları; kişilik yapılarına, yaşlarına, birbirleri arasındaki ilişkilerine, çocuklarının yaşına, cinsiyetine, çocuklarının cinsiyet özelliklerine, doğum sırasına, çocuklarından beklentilerine ve ailenin sosyo-ekonomik düzeylerine göre değişmektedir (Tola, 2003). Anne ve babaların kendi ailelerinden aldıkları eğitim ve deneyimler de bu durumu etkileyebilmektedir (Aral, 1997). Çağın getirdiği olanaklarla birlikte her yerde ve her zaman kitle iletişim araçlarıyla (t.v, gazete, internet, telefon...) iç içe bulunmaktadır. Bu durumdan dolayı hem aile hem de çocuklar etkilenebilmektedir. Kitle iletişim araçlarında çocuk ve aile hakkında verilen bilgiler, anne ve babanın çocuklarını yetiştirmek için uyguladıkları tutum ve

davranışlarda bu duruma bağlı olarak pozitif ya da negatif yönlü etkilenebilmektedir (Haktanır, 1994).

Anne ve babalar çocuklarının kişiliklerinin ve davranışlarının gelişmesinde, gelecekteki yaşamında da sergileyeceği tutum ve davranışları etkileyebilmektedir. Çocuklar toplumsal yaşantılarında sergileyecekleri davranışların tutarlı olması, kendi kendilerini kontrol edebilmesi, sağlıklı bir şekilde sosyalleşebilmesi, kendine güvenen ve dışa dönük bir birey olabilmesi için ailesiyle sağlıklı ilişkiler kurabilmesi en başta sağlanması gereken aile içi dinamiklerden biri olarak görülmektedir (Akça, 2012). Aşırı koruyucu tutum ve davranış sergileyen ailelerde genellikle tek çocuk sahibi olan ya da birlikte yaşadıkları tek bir çocuk sahibi oldukları gözlenmektedir. Çocuklarına gereğinden fazla kontrol sağlayan, çocuklarının üzerine düşen aileler, çocuklarının kendi ayakları üzerinde durabilmesine, hayatındaki olaylar ve problemler karşısında kontrol yetilerinin gelişmemesine ve kendilerini savunabilme kabiliyetlerinin gelişmesine zarar verebilmektedir. Bu şekilde yetiştirilen çocuklar diğer kişilere karşı fazla bağımlı, hayal kırıklığı aşırı baskın, güvensizlik ve kaygı gibi tutumlar geliştirmektedir (Tuzgöl, 1998). Bu durumdaki kişiler duygularını kontrol etmekte sıkıntı çekmekte, kararsız, doyumsuz ve sorumluluk duygusundan yoksun bireyler olarak yetişebilmektedir (Yavuzer, 2007, s.31).

Bir başka aile içi dinamiklerden birisi olan çocuklara karşı aşırı hoşgörü ve bunu sergileyen anne-babalar aşırı koruyuculuk davranışında bulunan ailelerle ortak tutumlara sahip olabilmektedir. Her iki aile tipinde de hoşgörülü tutum ortak olarak bulunmaktadır. Hoş görülü olmak kötü bir tutum olmamakla beraber aşırı olması durumunda hem aileye hem çocuğa zarar verebilmektedir (Tuzcuoğlu ve Tuzcuoğlu, 2007). Genel olarak incelendiği zaman bu tür aileler genellikle çok geç çocuk sahibi olmuş ve orta yaşın üzerindeki ailelerde aşırı hoşgörü gibi özelliklere sahip aile içi dinamikler meydana gelmektedir (Akça, 2012). Çocuk çevresinde gelişen bir yaşama sürdürüldüğü için tutum ve davranışlar üzerinde bir sınır oluşturulamamıştır. Anne ve babalar çocuklarının istediklerini her zaman yerine getirmeye çalışmaktadır. Aile içerisinde her durumda öncelik sahibi olarak çocuk gösterilmektedir. Ödül mekanizması çocuk üzerinde daha fazla etkinken, cezalar ya unutulmakta ya da ertelenmektedir. Bu durumdan dolayı çocukların ailelerinden çekinmesi yerine anne ve babayı kontrol altına alma, anne ve

babalar için sorun teşkil edebilecek şeyleri yapmaya cesaret edebilme durumları ortaya çıkmaktadır (Candemir, 2000). Bu tür aile içi dinamiklerin etkin olduğu ailelerin çocukları toplum içerisine adım atmasıyla çocuk üzerinde birçok olumsuz sonuç doğurabilmektedir. Toplum içerisinde kuralların var olması ve kurallara uyulmamasından dolayı oluşabilecek cezaların verilmesinden dolayı kişi üzerinde olumsuz etmenler olarak görülmektedir (Tuzcuoğlu ve Tuzcuoğlu, 2007). Aile içerisinde meydana gelen hoşgörülü ve çoğu durum karşısında tolerans gösterilmesi durumunda çocuk, diğer bireylerden daha üstün olduğunu düşünmekte, toplum için etik olmayan ve uygunsuz durumları kendisinde yapma cesaretini bulmakta ve toplum içerisinde var olan diğer kişilerin de ailesinin ona sunduğu bu davranışı sunulmasını istemektedir. Bu durumların gerçekleştirilmemesi durumunda kişiler kendilerini huzursuz hissetmekte ve toplumsal yaşantıya uyum sağlayamamaktadır (Ekşi, 1990). Aşırı tolerans ve fazla ilgi gösterilen aile çocuklarına bakıldığında dışa karşı bağımlı olmakta, kendilerinin de yapması gereken birçok şeyi anne-babadan istemekte, kendi başlarına karar verememekte, bağımsız bir birey olmakta zorluk çekmektedir (Günalp, 2007, s.45).

Çocuklar ve aile üzerinde gelişen bir başka aile dinamiği ise anne ve babanın çocuklarına karşı yeterince ilgi ve sevgi göstermemesinden meydana gelmektedir. Çocuğun duygusal ihtiyaçlarına karşı olumlu davranışlar sergilememesi çocukta duygusal bir yoksunluk meydana gelmesine sebep olmaktadır. Çocuk ise bu boşluğu başka yollarla kapatmaya çalışabilmektedir. Bu duruma bağlı olarak anne-baba ve çocuk arasında iletişim sorunları görülebilmektedir (Yavuzer, 2007). Ataerkil yapıya sahip olan ailelere bakıldığı zaman çocuklara karşı baskıcı ve otoriter tutum gibi aile içi dinamikler oldukça yaygındır (Tuzcuoğlu ve Tuzcuoğlu, 2007). Bu türdeki aileler toplumsal otoriteleri çocuklara yansıtmaktadır (Aksaray, 1992). Çocuklara karşı aşırı otoriter bir tavır sergilenmekte (Vural, 2004), başarılı sonuçlardan çok hatalı davranışlara ve başarısızlıklar üzerine yoğunlaşmaktadır (Onur, 1995). Ayrıca bu tip ailelerde katı ve ailenin tüm fertlerinin uyması beklenen kurallar bulunmaktadır ve çocuğun aile içerisinde alınan kararlarda söz hakkı bulunmamaktadır. Bu aile modelinde yetiştirilen birey içine kapanık, çekingen, karar verme yetisi gelişmemiş, otoriter sisteme boyun eğen, yapılan hatalara karşı affedici olmayan özelliklere sahip durumda olabilmektedir (Akça, 2012).

Tutarsız davranışlar sergileyen aile tiplerinde adı üstünde olduğu gibi anne ve babaların farklı davranışlar sergileyerek aile içerisindeki olumsuz etkileşim ve dinamiklere yol açmaktadır. Anne ve baba arasındaki görüşlerin farklı olması ve bu yöndeki çatışmalar çocuğun davranışlarında tereddütlere, karar vermesinde güçlüklerle ve doğru yanlış ayrımı yapamamasına yol açmaktadır (Musağaoğlu, 2004; Tuzcuoğlu ve Tuzcuoğlu, 2007).

Demokratik tutum ve davranış sergileyen ailelere baktığımız zaman çocukların varlığına saygı duyan, çocukların yaş dönemlerine uygun sorumluluk duygusunu geliştirmesini sağlayan, çocukların seçme hakkına sahibi olmasını sağlayan (Vural, 2004) ve çocuğa uygun sınırlar içerisinde özgürlükleri sağlanan (Dönmezer, 1999) daha önceki durumlardan oldukça farklı aile içi dinamikler oluşmaktadır. Bu tür bir aile ortamında yetiştirilen çocuklar özgür düşünce yapısına sahip, fikirlerini açıkça ve çekinmeden ifade edebilen, farkındalık sahibi, yaratıcı ve paylaşımcı bir yapıya sahiptir (Akça, 2012).

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, algılanan anne baba tutumları ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma amacına yönelik bazı sorular yanıtlanmak istenmektedir:

1) Bireylerin ebeveyninden algıladığı tutumlar ile evlilik doyumları arasında bir ilişki var mıdır?

2) Bireylerin evlilik doyumları ile cinsiyeti arasında anlamlı bir fark var mıdır?

3) Bireylerin evlilik doyumları ile eşler arası yaş farkı arasında anlamlı bir fark var mıdır?

4) Bireylerin evlilik doyumları ile algılanan gelir düzeyi arasında anlamlı bir fark var mıdır?

5) Bireylerin evlilik doyumlari ile eđitim dűzeyi arasında anlamlı bir fark var mıdır?

6) Bireylerin evlilik doyumlari ile meslekleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

7) Bireylerin evlilik doyumlari ile evlenme biçimleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

8) Bireylerin evlilik doyumlari ile sahip olunan çocuk sayısı arasında anlamlı bir fark var mıdır?

9) Bireylerin evlilik doyumlari ile evlilik süreleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

10) Bireylerin evlilik doyumlari ile cinsel yaşam memnuniyeti arasında anlamlı bir fark var mıdır?

11) Bireylerin evlilik doyumlari ile birlikte sinema ve tiyatroya gitme sıklıkları (eşlerin birlikte vakit geçirmesi) açısından anlamlı bir fark var mıdır?

12) Bireylerin evlilik doyumlari ile eşler tarafından algılanan tutum arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

13) Bireylerin evlilik doyumlari ile eşler arası sorumluluk paylaşma arasında anlamlı bir fark var mıdır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Aile toplumun temel yapı taşıdır. İki veya daha fazla kişiden oluşan psikolojik, sosyal, ekonomik, fiziksel, doğum, evlilik, eğitim, cinsel yaşam gibi faktörlerin etkili olduğu aile karşılıklı ve sistemli bir etkileşim bütünüdür.

Evlilik ve aile kurumu toplumun düzenini ve huzurunu sağlamanın yanı sıra kişisel mutluluk kaynağı ve yaşam doyumunu artırıcı etkileri sebebiyle ülkemizde ve dünyada saygın bir yer tutmaktadır. Aile ve evlilik kavramları araştırmacıların oldukça ilgisini çeken ve onları bu konuda araştırmaya yönlendiren kavramlardır. Ülkemizde ve dünyada artan boşanma oranları daha çok araştırmaya ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Evlilik doyumunu ve anne baba tutumu önceden çalışılmış bir konu olmakla birlikte başka sebeplerin evlilik birliğine katkısı, evlilikten sağlanan doyumun ne gibi faktörlerle ilişkili olabileceği merak edilmektedir. Aynı zamanda ebeveyn tutumlarının bireylerin hayatında nasıl etkileri olacağı ve bu tutumların bireylerin evlilik yaşantılarında nasıl katkılar sunacağı merak konusudur.

Bu çalışmadan çıkan sonuçların, evli bireylere, evlenmeyi düşünen kişilere, evlilik ve aile danışmanlığı alanında çalışmalar yapan araştırmacılara ve terapistlere faydalı olacağı düşünülmektedir.

1.4. Sayıtlar

1) Bu araştırmada kullanılan ölçme araçları ölçtükleri özellikler bakımından geçerli ve güvenilirlerdir.

2) Araştırmaya katılan evli bireyler ‘Ana Baba Tutumları Ölçeği’, ‘Evlilik Yaşamı Ölçeği’ ile ‘Kişisel Bilgi Formundaki soruları içtenlikle ve kendi durumlarını yansıtacak şekilde gönüllülük ilkesine dayalı olarak cevaplandırmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

1) Araştırma İstanbul ili, Anadolu yakası Üsküdar, Kadıköy ve Tuzla ilçelerinde yaşayan evli bireylerle sınırlı olmakla birlikte çalışmaya gönüllü olarak katılan bireylerden elde edilen verilerle sınırlıdır.

2) Bu araştırmanın sonuçları Kişisel Bilgi Formu, Evlilik Yaşamı leği ve Ana Baba Tutumları leğinden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

1.6. Tanımlar

Anne Baba Tutumu : İletişim kurulan çocuğa yöneltilen tutumların ve davranışların bütünüdür (Yılmaz, 2000).

Evlilik Doyumu : Evliliğe karşı duyulan memnuniyet olarak tanımlanır (Burgess ve Cottrell, 1998).

Evlilik Uyumu : Kişilerin evlilik ilişkilerindeki sorumlulukları yerine getirmeye yönelik algılarıdır (Tezer, 1996).

2. İlgili Literatür

2.1. Anne Baba Tutumları

2.1.1. Anne Baba Tutumu

Freud, kuramında çocukluk yaşantısına çok önem vermiştir. Freud, çocuğun gelişimini belli kritik dönemlerle açıklar. Çocuğun belli bir dönemdeki ihtiyaçları zamanında karşılanmazsa bir sonraki döneme sağlıklı geçiş gerçekleşmez. Bu nedenle, çocuğun bakımını üstlenen kişi çocuğun dönemsel ihtiyaçlarını karşılayabilmelidir. Ancak bu şartlar altında sağlıklı kişilik gelişebilir. Freud, anne ve babanın birlikte çocuğun gelişimi için vazgeçilmez bir öneme sahip olduklarını ifade eder. Anne ile küçük çocuk arasındaki ilişki kişiliğin ilk prototipini oluşturur ve bireyin tüm yaşamı boyunca göstereceği özelliklerin bir örneği kabul edilir (Burger, 2006).

Adler ise, çevrenin kişi üzerindeki etkilerini incelerken aile üzerinde özellikle durmuştur. Adler'e göre anne ve babalarından sevgi gören çocuklar ilerde cesur, topluma yönelik ve girişim yeteneği olan kimseler olmaktadır ve özgüvenleri de tam olmaktadır. Bu bakımdan anne, baba ve çocuk etkileşimi büyük önem taşımaktadır (Geçtan, 1993).

Maslow da ilk yıllardaki anne baba şefkat ve sevgisinin çocuğun kişilik gelişiminde önemli etkisi olacağına inanmaktadır. Araştırmacı temel fizyolojik ihtiyaçlar yanında sevgi ve saygı ihtiyacının da önemli olduğunu belirtmektedir. Çocuğa ihtiyaçlarını çekinmeden söylemeyi öğretmek ya da böyle bir ortam yaratmak da çok büyük önem taşımaktadır (Öztürk, 1997).

Erikson, gelişimi sekiz basamakla tanımlar. Bu basamakların her biri belli bir dönemsel krizi ifade eder. Erikson'un kuramında bireyin ilk gelişimsel görevi güvenmeyi öğrenmektir. Bu nedenle yaşamın ilk yıllarında bebeğin annesiyle olan ilişkisi bireyin psiko-sosyal gelişimi açısından çok önemlidir (Burger, 2006).

Bowlby ve Ainsworth'un psikanalitik görüş çerçevesinde geliştirdikleri bağlanma modelinde ise bebekler, bir yetişkinle güven ve koruma sağlayıcı bağıllık ilişkisi kurarlar. Kurulan bu bağlanma ilişkisi çerçevesinde çocuklar güvenli davranışlar geliştirmeyi de öğrenirler. Geliştirilen bağlanma kapsamında ailelerin tutumlarının çocukların davranış gelişiminde büyük öneminin olduğu ve birçok psikopatolojik bulguların temellerinin bu dönemde atıldığı ileri sürülmüştür (Hortaçsu, 2003).

Yine 70'li yıllarda Patterson'un aile – çocuk ilişkisini inceleyerek, saldırgan davranışların karşılıklı zorlayıcı etkileşimler sonucu oluştuğunu göstermesi, yetiştirme tutumları açısından büyük önem taşımaktadır. Ancak bu dönemi takiben, anne – baba çocuk ilişkilerinde davranış boyutları ve etkileri üzerindeki en önemli çalışma ve bulgular Maccoby ve Baumrind'den gelmiştir. Anne baba tutumlarının Kontrol/Özgürlük ile Sıcaklık/Reddetme boyutları üzerinde gelişerek, bu boyutlardaki farklı davranış kombinasyonlarının otoriter, demokratik, ilgisiz ve izin verici tutumları ortaya çıkarabildiğini göstermişlerdir. Demokratik aile tutumlarının bireylerden olumlu sosyal davranışlara yol açtığı görüşünü ileri süren bu araştırmacıların yaklaşımı, bir nevi sosyal ilişkiler ve öğrenme modellerinin karışımı olarak düşünülebilir. Piaget'den esinlenen Flavel ise; çocuklarda toplumsal becerilerin gelişimi üzerinde çalışmalar yapmıştır. Araştırmalarında çocuğun gelişen becerileriyle azalan egosantrik yaklaşımı ve insan ilişkileri üzerine etkilerini ortaya koyarak insan ilişkilerinde çocuğun rolü üzerinde durmuştur. Yine bu dönemde, o zamana kadar anne – çocuk ilişkileri üzerine odaklanan çalışmalar, Lamb tarafından baba-çocuk ilişkisi gündeme getirilerek farklı bir bakış açısı kazandırılmıştır (Hortaçsu, 2003).

1930'larda başlayan ailelerin çocuk yetiştirme tutumlarıyla ilgili araştırmalar zaman içerisinde araştırma alanı ve odak alınan birim açısından da değişim göstermiştir. İlk yıllarda anne – babaların çocukları tek yönlü olarak etkilediği varsayımından hareket edilerek, anne – babaların çocuklar üzerindeki etkilerini araştırmaya yönelik çalışmalar gerçekleştirilmiştir. Sonraki yıllarda ise, çocuğun zaman içerisinde gelişen ve değişen bilişsel yeti, beceri ve özelliklerinin aile – çocuk ilişkilerini etkilediği görüşü ağırlık kazanmaya başlamış, çocukların da anne –babalarını etkiledikleri düşünülerek iki yönlü etkileşim modeli çerçevesinde araştırmalara yön verilmiştir (Hortaçsu, 2003).

2.1.2. Anne Baba Tutumlarının Sınıflandırılması

Gelişim psikolojisinde çocuk yetiştirme tutumlarıyla ilgili olarak yapılan çalışmalar çok eski tarihlere dayanmaktadır. Çok genel anlamda, anne-baba tutumu, iletişim kurulan çocuğa yöneltilen tutumların ve davranışların bütünü olarak tanımlanır (Yılmaz, 2000, s.19). Konuyla ilgili literatür incelendiğinde Mussen ve ark (1956) anne baba davranışlarını dört kategoride incelemiştir:

1. İzin vericilik (permissiveness): İzin veren ve rahat davranan bir anne çocuğun bağımsız davranmayı öğrendiği sosyal bir ortam sağlar. Çocuğun yeni öğrendiği şeyleri över, ödüllendirir ve çocuğu keşiflerine devam etmeye teşvik eder. Bu tip deneyimler çocuğu kendine güvenmeye ve içinden geldiği gibi davranmaya teşvik eder.

2. Red (rejection): İki tip reddeden anne vardır. İlk tip çocuğu bebekliğinden başlayarak reddeder. Bu durumda çocuk ve anne hiç bir zaman güçlü bağlar kuramazlar ve büyük olasılıkla bu çocuklar bağımsız olmayı diğer çocuklara oranla daha erken öğrenirler. Çocuk bağımsızlaştıkça ve büyüdükçe anne çocuğu daha da çok reddeder. Bu tip anneler çocuk ne zaman sınırlarını zorlayacak bir şey yapsa, çocuğun hareketlerini kısıtlayacak bir ceza verirler.

3. Aşırı koruma (Overprotection): Bu tip anneler çocuğun bağımsızlaşmasını, kendi hâkimiyetlerine ve çocuğa artık sahip olmadıkları duygusuna karşı bir tehdit olarak görürler. Bu durumda çocuğun bağımsızlığını kısıtlamaya çalışırlar. Çocuk yeni bir şey keşfetmek istediğinde karşı çıkar, çocuğun yeni şeyler öğrenme şansını ellerinden alırlar.

4. Aşırı titizlik (Overmeticulousness): Evin düzenine ve temizliğine aşırı önem veren anneler de çocuğun içten gelen ani etkinliklerini engellerler. Eğer çocuk sürekli kısıtlanırsa çok aşırı engellenmiş olabilir. Ceza almaktan korkan çocuk yürümek gibi yeni kazandığı becerilerini denemekten ve geliştirmekten çekinir. Bu durumda çocuk hantal ve koordinasyonu bozuk bir birey olabilir (Mussen ve ark., 1956, Akt.; Çakıroğlu, 2007).

Güven verici, destekleyici ve hoşgörülü tutum sergileyen anne ve baba, çocuklarını bir yandan desteklerken bir yandan da sınırları koymayı ihmal etmez. Ebeveyn ve çocuk arasında iletişim kanalları açıktır. Aile ortamının çocuğa kendi benliğini tanımlama özgürlüğü vermesi çocuğun sağlıklı olgunlaşmasını sağlar (Yavuzer, 2010, s.26).

Otoriter anne ve babalar daha çok uyulması gerekli çeşitli kurallar koyarlar ve bu kurallara uyulmadığı zaman cezalandırıcı yöntemler izlerler. Bu tip ailelerde iletişim de iyi değildir ve anne ve babalar çocuklarla pek fazla görüş alışverişinde bulunmazlar ve söylediklerinin hiç itiraz edilmeden ve sorgulanmadan kabul edilmesini isterler. Demokratik anne ve babalar ise çocuklarından davranışlarının olgun olmasını beklerler. Bir takım kurallar koyarlar ve bu kurallara uyulmasını beklerler. Çocukları ile iletişimleri iyidir. Sıcak ve çocuklarına karşı ilgilidirler. Alınan kararlarda çocuklarının da fikirlerinin önemi vardır. İlişkilerde çocuk ve ebeveynin hakları eşit oranda dikkate alınır. İzin verici ailelerde ise çocuklar kontrol edilmezler hatta ihmal bile söz konusudur. Ancak anne ve baba çocuğa karşı sıcak ve sevecendir. Çocuk kararlarını tek başına alır. Bu tür bir stille yetiştirilen çocuklar canlarının istediği gibi davranabilirler (Yılmaz, 1999).

Otoriter tutumu benimseyen anne babaların çocuklarında; karşı koyma, kızgınlık, saldırganlık, öç alma, yalan söyleme, duyguları saklama, zorbalık etme, boyun eğme, kaybetmeye tahammül edememe, içe kapanma, yeni deneyimlerden kaçınma gibi baş etme yöntemleri oluşabilmektedir (Gordon, 2005).

İzin verici ana-babalar; kabul edici ve yumuşak bir davranış tarzı sergilerler ve disiplin konularında daha edilgendirler. İzin verici ebeveynlerin çocukların davranışlarına ilişkin talepleri görece olarak daha azdır. Bu tutumu benimseyen ana-babalara göre kontrol çocuğun özgürlüğüne yapılan bir müdahaledir. Kendilerini, gerektiğinde çocuğun ulaşabileceği kaynaklar olarak görürler. İlgisiz-kayıtsız ana-babalar ise; ebeveynlerin çocuklarıyla etkileşimleri en az düzeydedir. Çocuğun etkinlikleri hakkında çok az bilgiye sahiptirler. Çocuğun yaşantısına çok az ilgi

gösterirler. Karar verme sürecinde çocuğun düşünceleri ender olarak dikkate alınır. Ev yaşantılarını kendi istek ve ilgileri doğrultusunda yapılandırır (Steinberg, 2007).

Aile yetiştirme tutumlarının çocuklar üzerindeki etkisini açıklamaya yönelik modeller arasında öğrenme modelleri büyük yer tutar. Öğrenme modellerine farklı bir bakış açısı geliştiren Bandura, öğrenmenin sadece ödül – ceza çerçevesi içerisinde gelişmediğini, çocukların başkalarının davranışlarını ve sonuçlarını gözleyerek taklit yoluyla da öğrenebildiklerini ortaya koymuştur. Bandura'nın çalışmalarına ilginin artmasına neden olan faktörlerden biri de, Piaget'in bilişsel kalıp ve süreçlere ilişkin araştırma sonuçlarıdır. Bu çalışmalar özellikle çocuklarda zihinsel gelişim sürecinin nasıl işlediği ve işleyiş modelini açıklamaya yönelik bilişsel temelli görüşler ortaya koymuştur. Gözlem ve taklit yoluyla öğrenme araştırmaları, önceleri sadece saldırganlıkla ilgili araştırmalarda ele alınırken, daha sonra kurallara uyma, yardım etme, kendi kendini ödüllendirme ve cinsiyet rollerinin öğrenilmesi konularına da uyarlanmıştır. Bu araştırmalardan elde edilen sonuçlar; çocukların güçlü ve sıcak olan kişileri taklit ettiklerini, anne-babalar ailede güçlü olarak görüldükleri için çocukların onları taklit ederek benzer davranışlar geliştirdiklerini ortaya koymuştur (Hortaçsu, 2003).

2.1.3. Anne Baba Tutumlarını Etkileyen Faktörler

2.1.3.1. Ergenlik Dönemi Özellikleri

Ergenlik dönemi, bireyin, yaşamındaki en önemli aşamalardan biridir. Bu aşamaya duyarlı olan ortamlarda büyüyen insanlar daha sağlıklı olur. Bu dönemin en belirgin özelliği aileden daha bağımsız olmak ve arkadaşlarıyla ilişkisine daha çok önem vermektir. Sınava hazırlık dönemi ergenlik dönemine rastladığından öğrencinin aileden uzaklaştığı ve birey olma eğilimlerinin anlayışla karşılanması gerekiyor. Bazen ailede herhangi bir sorun yokken ergenler arkadaşlarından prim toplamak için aileyle sorun yaşıyormuşçasına bir tutum içine girip arkadaşlarına yakınlaşma eğilimine girebilirler (Cüceloğlu, 2006).

Ailelerin beklentileri çocukların yaşına göre farklılaşmaktadır. Aynı davranışa karşı gösterilen tutum, çocuğun yaşına göre değişebilmektedir. Çocuğun cinsiyeti, anne baba tutumlarını etkileyen diğer bir faktördür. Anne veya babanın çocuğunun cinsiyetine göre gösterdikleri tutum değişiklik gösterebilmektedir (Dönmezer, 1999).

2.1.3.2. Anne Babanın Özellikleri

McLoyd (1990)'a göre baskı ve sosyal destek anne ve baba tutumu üzerinde son derece etkilidir. Özellikle baskı, anne ve babayı birçok açıdan olumsuz etkiler. Stresli anne ve babalar çocuğa daha az sabır göstermekte onun bakımı ve korunması ile daha az ilgilenmektedir. Ayrıca baskı altındaki stresli anne ve babalar daha çok alıngan, olumsuz, acımasız, içine kapanık olurlar ve çocukları ile yeterince ilgilenemediklerini hissine kapılabilirler (McLoyd, 1990; akt. Sertelin 2003). Anne ve baba üzerinde baskı ve stres yaratan durumlar dört alana ayrılarak özetlenmiştir:

1.Çocuğa İlişkin Stres Alanları: Çocuğun kronik davranış bozuklukları, çocuğun engelli veya gelişim bozukluğu olması, okuldan kaçması veya atılması, kanunsuz bir olaya karışması gibi olaylar anne ve baba üzerinde baskı ve stres oluşturur, bu stres anne ve babanın çocuğuna karşı tutumunu olumsuz etkiler.

2.Evliliğe veya İlişkilere Bağlı Stres Alanları: Artan evlilik içi çatışmalar, cinsel sıkıntılar, yakın akraba problemleri, ayrılık veya boşanma, ciddi hastalık veya sakatlıklar, aile üyeleri ile davranış problemleri veya ciddi sağlık problemleri, yakın birinin ölümü anne ve baba tutumlarını olumsuz etkiler.

3.İşe veya Maddi Duruma Bağlı Stres Alanları : İşveren ile problemler, işteki diğer çalışanlar ile ilgili problemler, sorumluluğun artması veya çalışma süresinin uzaması, işten atılma veya maaş alamama, ekonomik problemler de anne ve baba tutumları üzerinde rol oynar.

4.Kişisel Karakteristiğe Bağlı Stres Alanları : Yetersiz bilinç, kişilik problemleri, madde bağımlılığı gibi faktörler de anne ve baba tutumları üzerinde olumsuz etkiye sahiptir (McLyod, 1990, akt. Sertelin 2003).

Ergenlik çağındaki çocuğun artık büyüdüğü, kendini kurtardığı, yetişkinlere muhtaç olmadığı zannedilirse de, bu dönem, çocuğun anne babasının özel ilgisine ihtiyaç duyduğu buhranlı bir dönemdir. Ergen, geçirmekte olduğu krizi atlatmak için yetişkin rehberliğine ve yardımına ihtiyaç duyar, anlayış bekler ve sohbet etmek için fırsat arar. Annenin çocuğundan ayrı kalmanın kaygısını ve suçluluğunu hissetmesine neden olabilen iş yaşamı bu süreçte de annenin hayatına ek bir baskı yükleyebilmektedir (Razon, 2011).

Annelik yeteneği, sanıldığı gibi aksine tümüyle içgüdüsel bir yetenek değildir. Annenin geçirdiği sorunlu gebelik süreci, ekonomik sıkıntılar, eşler arası uyumsuzluk, hastalıklar... gibi aileyi huzursuz eden sorunlar, anneliği etkileyebilir. Ancak annenin çocuğuna sergilediği tutumun, çocuğu etkileyebilmesi için o tutumun sürekli olması gereklidir (Yörükoğlu, 1998).

2.1.3.3. Sosyo-Kültürel Yapı

Sosyo-kültürel yapı özellikleri “Ekolojik Sistem Yaklaşımı”nda makrosistem olarak bilinen, kültür, sosyo-ekonomik statü ve etnik kökene ilişkin farklılıkların anne ve baba tutumlarında meydana getirdiği çeşitlilikle ilgilidir. Toplumun kültürel değerleri, çocuklarını yetiştirme konusunda anne-babanın tutumlarını etkiler (Yavuzer, 2001).

Türk ailesi geleneksel olarak tanımlanabilir. Nüfusun büyük bölümü kırsal kesimde yaşar. Çekirdek ailelerin akrabalarıyla çok güçlü bağları vardır. Aile içinde iş bölümü de son derece gelenekseldir. Türk ailesi babaerkil bir düzene sahip olmasıyla birlikte ailenin en yaşlı erkeği aynı zamanda ailenin reisidir. Otoriteye ve yaşlılara saygı kültürel bir değerdir. Baba, ailenin mutlak lideridir ve kararları baba alır (Köknel, 1999).

Anne babaların çocuklarına karşı takındığı tutumlar yaşadıkları toplumun kültüründen de etkilenmektedir. Örneğin Amerika’da anne babalar çocuklarına karşı sergiledikleri tutumlarda bireyin özgürlüğüne önem verirken Ortadoğu ve Doğu ülkelerine bakıldığında toplumun gelişimine ve birlikteliğine önem verdikleri görülmektedir (Yıldız, 2013).

2.1.3.4. Aile İçi Etkileşim

Çocuğun gelişiminde ailenin ne şekilde etkili olduğu ve ne tür etkilerinin daha baskın olduğu iki faktöre bağlıdır: Bunlardan ilki ailenin ne tür bir aile olduğu, bir diğeri ise, farklı aile üyelerinin etkisidir. Dix ve Grusec (1985), ana-babaların, çocuklarının büyüdükçe daha bilinçli ve kasıtlı davrandığını düşünürler. Ayrıca bu davranışları daha çok kontrol edebileceğine inanmaya başladıklarını söyler. Sonuç olarak, çocuk büyüdükçe, ana-babalar, davranışlarının sonuçlarından onu daha çok sorumlu tutarlar (Hortaçsu, 2003).

Aile içinde eşler arasındaki ilişki, çocuklara karşı takınılan tavrı etkileyen bir başka faktördür. Güçlü sosyal bağa sahip ailelerin duygusal ihtiyaçları daha çok karşılanmış olduğu için çocuklarının ihtiyaçlarını da daha iyi karşılayabildikleri düşünülmektedir. (Yavuzer, 2000)

Anne babanın çocukluk yıllarında kendi ebeveynlerinden gördükleri tutumlar, çocuk sahibi olma yaşları, ailenin sosyo-ekonomik durumu, eşleriyle aralarındaki iletişim tutumları etkilemektedir (Yavuzer, 2000).

2.1.4. Türkiye’de Görülen Yaygın Çocuk Yetiştirme Tutumları ve Konuyla İlgili Araştırmalar

Türkiye’de yapılan, çocuk yetiştirme tutumları ile ilgili bazı araştırmalara göre, (İmamoğlu, 1987, 1991; Kağıtçıbaşı,1970) Amerika’da ve batı toplumlarında rastlanılanın aksine, Türkiye’de demokratik çocuk yetiştirme tutumlarından çok, geleneksel çocuk yetiştirme tutumları daha ağır basmaktadır. Bu tutumlar, çocuktan koşulsuz itaat bekleme, sıkı ana-baba kontrolü, koruyuculuk, çocukla ilgilenme, onun için her türlü özveride bulunma ile belirginlik kazanır (Akt. Recepov, 2000).

Kağıtçıbaşı’na göre geleneksel kültürlerde insanların çocukları büyüdüğünde onlarda görmek istedikleri özellikler arasında “ana-babaya yakınlık” sadakat ve vefakarlık, büyük ölçüde göze çarpmaktadır. Çocuk sahibi olma ya da başka çocuk isteme nedeni olarak yaşlılık güvencesini önemseyen gruplar aynı zamanda küçük çocuklarda da itaatkarlığa değer vermektedir (Akt. Kağıtçıbaşı, 1991). Kağıtçıbaşı (1991)’nin aktardığına göre Berry,Bacon,Child tarafından yapılan araştırmalar sonucunda tarım ekonomisi düzeyindeki toplumlarda, çocuklardan bağımlı ve uyumlu olmaları beklenmektedir. Çünkü böyle yetişen çocuklar aile ve topluluğun korunmasında daha güvenilir olmaktadır. Hedeflenen bireysel özellikler sadakat ve itaat gibi özellikler olduğuna göre anne ve babaların çocuklarına karşı baskıcı ve disiplinli bir tutumla yaklaşmaları beklenen bir durumdur. Ancak ailenin sosyo-kültürel düzeyi yükseldikçe çocuğa kendini ifade etmek konusunda sağlanan imkanlar artmaktadır (Oktay, 2000).

2.2. Evlilik Uyumu

2.2.1. Evlilik

Toplum açısından oldukça önem taşıyan evlilik kurumunun, bireysel bağlamda, kadın ve erkeğin belirli roller üstlenmeleri, bu roller neticesinde yaşamları boyunca süreklilik arz edecek şekilde beraberliklerine devam etmeleri, her türlü duruma karşı birlikteliklerini korumaları, bu doğrultuda kanun ve yasalarla belirlenmiş kurallar ile toplumsal açıdan oluşturulmuş nitelikleri ile ele alınmaktadır. Ebeveynleri ile olan ilişkileri, bağlanma stilleri, yaş, eğitim düzeyi ve kalitesi, maddi manevi sahip olunan nitelikleri ile değerlendirildiğinde pek de şaşırtıcı olmayacak şekilde iki farklı insanın evliliklerinin sosyal bilimler açısından önem teşkil ettiği aşıkardır (Gündoğdu, 1995). Evlilik uyumu, doyumu, memnuniyeti gibi çeşitli şekillerde ifade edilen evliliğin keyif vermesi, yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkisi bu çalışmanın da konusu olmuştur.

Görüldüğü üzere farklı birçok ifade şekli olan evlilik memnuniyetinin tanımlanmasında, birçok boyut söz konusudur. Bu boyutlar çalışmanın ilerleyen safhalarında ele alınacaktır. Beden odaklı bir yaklaşımla değerlendirmelere sahip olan Saxton (1982), evlilik eyleminde, Darwin'in neslin devamlılığı amacı güden birliktelik motivasyonunu ön planda tutmuştur. Bunun dışında literatürde evliliğe dair yapılmış olan çalışmaların birçoğu iletişim, fizyolojik rahatsızlıklar, cinsel doyum ve ortak hobi alanları gibi nitelikler kapsamında oluşturulmuştur.

Evlilik; heteroseksüel evliliklerde kadın ve erkeğin karı-koca rollerini üstlenerek kalan ömürlerini beraber geçirme (Kobak ve Sceery 1991), bunu yaparken kanunen belirlenmiş sınırlar dahilinde hareket etme, çocuk sahibi olarak aileyi genişletme böylelikle soyunu devam ettirme gibi eylemlerin bütününe kapsamaktadır. Burada iki farklı insanın birlikteliği söz konusu olduğu için eğitim, yaş, maddi refah gibi durumların farklılıkları söz konusudur (Gündoğdu, 1995).

Saxton (1982, s.216) evlenmeyi, aile oluşturmak ve neslin devamlılığını sağlamak amacıyla iki insanın kalıcı beraberlikleri şeklinde tanımlamıştır. Evli çiftler,

hem birbirlerine hem de sahip oldukları çocuklara dair gereksinimleri yerine getirir. Birlikteliğin getirisi süreklilik hali olan iletişim ve etkileşim söz konusudur.

Bu çalışmanın temelini oluşturan aile ve evlilik uyumu ile ilgili literatür incelendiğinde, niteliksel ve niceliksel bütün çalışmaların farklı birçok uyum alanlarında değişiklik gösterdiği görülmüştür. Bu farklı uyum alanları; evlilik tatmin düzeyi, eşler arasındaki düşünce uzlaşmaları, rollere bağlı sorumlulukların değişilebilirliği, problem ile başa çıkma stratejileri, iletişim, yaşanan problemlerin sonuca erdirilebiliyor olması, tek başına hareket etme imkanı, evliliğe dair sıkıntı, samimiyet, bağlılık gibi uyumu açıklama amaçlı olguları kapsamaktadır (Akt. Sarısoy, 2000).

Spanier (1976) evlilikte uyum üzerine yapmış oldukları çalışmalarında; evlilik uyumunu, çiftlerin günlük yaşantıya ve evlilikle beraber değişikliğe uğrayan rollerine uyumluluk göstermeleri ve bu doğrultuda birbirleri ile uyumlu, sorunsuz ilişki yürütebilmeleri olarak tanımlamışlardır. Literatürde evliliğe dair birçok farklı değişkenin inceleniyor olduğu aşikardır. Bu doğrultuda psikolojik ve fizyolojik sağlık açısından evlilik uyumunun yeri önemlidir. Evlilik uyumu, evlilik tatmini, mutluluğu birlikte ele alınarak incelenmektedir. Bir evliliğin kalitesine dair yürütülen incelemelerde uyumun oldukça önemli bir alan işgal ettiği kabul edilmektedir. Bu sebeple evlilik üzerine yapılan araştırmalarda uyuma yönelik olgu ve bileşenlerin detaylandırılması öncelik teşkil etmektedir (Erdoğan, 2007).

Sokolski ve Hendrick (1999) uyum ile doyum arasında bir bağlantı kurarak literatürde bir ilki oluşturmuşlardır. Evliliğin sürekliliği halinde eşlerin aldığı kararlardaki eşitliği, hangi tarafın daha sıklıkla liderlik yaptığı, maddi gelir, ev içi sorumluluklar, problemleri paylaşma gibi çevresel ve çiftlerin karşılıklı sevgi türleri, tutum ve davranışları, cinsel tatmin düzeyleri, iletişim tarzları, duyguların ifade edilebiliyor olması gibi kişisel bileşenlerin sonucu meydana gelen psikolojik doyumu, evlilik uyumu olarak tanımlamışlardır.

Görüldüğü üzere tanımlanması ve içeriği ile ilgili farklılıklar süregeliyor olsa da birbiri ile etkileşim halinde olan, evlilik ve aileye yönelik hususlarda uzlaşabilen,

yaşanılan problemleri uygun bir şekilde çözebilmeyi başaran çiftlerin evliliği, uyumlu bir evlilik olarak tanımlanabilmektedir (Sokolski ve Hendrick 1999).

Daha önce bahsedildiği üzere aynı tanım üzerinden gidilecek olursa Spanier ve Lewis (1980), çiftlerin evlilik doyum düzeylerini etkileyen faktörlere dair kavramsal olarak nitelendirilebilecek bir model oluşturmuşlardır. Bu kavramsal modelde üç ana başlıktan bahsetmek mümkündür. Bu faktörler; evlilik öncesi, sosyo-ekonomik ve de kişiler arası ilişkiler olarak sınıflandırılabilir (Erdoğan, 2007).

Evlilik öncesi faktörlere yönelik çiftlerin benzerliği, maddi-manevi nitelikleri, çekirdek ailelerindeki gördükleri davranış modelleri, anne-baba ve yakın çevrenin verdiği destek sayılabilir. Bahsi geçen modelde çiftler arası ne kadar benzerlik ne kadar çoksa, evlilik kalitesi de o kadar fazla olacaktır. Modele ait ikinci boyutta ekonomik nitelikler sınıflandırılmaktadır. Maddi açıdan olumlu seyretmek, hem kadın hem erkeğin çalışma durumu ve iş memnuniyetleri ile evde yaşayan diğer aile üyelerinin mevcudiyeti dolayısıyla giderlerin fazlalığı gibi sosyo ekonomik faktörler mevcuttur. Üçüncü grup da ise bireyler arası nitelikler söz konusudur. Bu faktörler diğerlerinden ve dışarıdan gelen etkilerden ziyade, karı-koca arasındaki gerçek ilişkilere önem verir.

Sabattelli (1988) benzer şekilde ideal evliliği; çiftlerin birbirleriyle sağlıklı iletişim oluşturabildiği, evliliğin önemli noktalarında fazla çatışma yaşanmadığı, çatışmaların her iki tarafı da memnun edecek şekilde çözümlendiği evlilik olarak tanımlamaktadır (Akt. Şener ve Terzioğlu, 2008). Bazı araştırmacılar, eşler arasındaki uyumu ölçerken çiftlerin evliliklerine dair nasıl hissettiklerini araştırmışlardır, böylece çiftler arasındaki uyumun belirleyicileri olarak çiftlerin evliliğe dair tatminleri ya da memnuniyetlerine dair belirttikleri kişisel raporları araştırmışlardır. Bazı araştırmacılar ise çiftler arasındaki evlilik memnuniyetini, çiftlerin ayrı ayrı ifadeleri olarak değil, çiftler arasındaki ilişkinin bir niteliği olarak belirtmiştir (Yılmaz, 2001).

Burgess ve Wallin uyumlu bir evliliği, “evlilikteki önemli konularda, kadın ve erkeğin fikir birliği içerisinde olması, ortak ilgi ve değerlere sahip olması ve evliliklerine dair çok az şikayete sahip olmaları veya hiç şikayete sahip olmamaları” şeklinde

tanımlamışlardır. Araştırmacı yazar Wesley Burr, kaliteli evliliği, kişinin amaç ve arzularına ulaşması, bu doğrultuda memnuniyet yaşaması şeklinde tanımlanmıştır (Akt. Kaya, 2003).

Evlilik ilişkisinde kalite ve dolayısıyla gelen memnuniyete dair yapılan araştırmalarda, evlilikte uyum yaşanan mutluluk, doyum, tatmin ve başarı gibi kavramlar ile birlikte ele alınmıştır. Uyumlu evlilik, memnuniyet ya da tatminin aksine, objektif olarak tanımlanabilen bir kavramdır (Kastro 1998). Dolayısıyla gerek gözleme gerek ölçülmeye yatkındır. Kaliteli evliliğe dair farklı boyutlar dahilinde, önemli spesifik detaylar etkileyici olabilir. Bu açıdan bazı araştırmacılar, evlilikte yaşanan problem ve uyuşmazlıkların her birini bir faktör olarak göz önüne almış, herhangi bir tartışma ya da anlaşmazlık olmamasının ya da bireylerin sahip olunan problem ile başa çıkabilme stratejilerinin evliliğin kalitesini vurguladığını belirtmişlerdir. Farklı olarak yine literatürdeki yaklaşımlarından bir diğerinde ise, kaliteli evlilik, olumlu ya da olumsuz hissetme bazında gitgellerin söz konusu olduğu, bir tür adaptasyon sürecidir (Fışiloğlu 1992).

Kaliteli evlilik sorgulandığında, evliliğin tamamen farklı iki insanı bir araya getiren bir olgu olduğu göz önünde bulundurularak birbirinden farklı kişiliğe ve dolayısıyla niteliklere sahip bireylerin memnuniyet odaklı davranışlarını göz önünde bulundurmak esastır. Çiftin karşılıklı farklı sahip oldukları amaçlara erişebilmek adına bir bütünü oluşturmaları olarak düşünülebilir. Böylelikle evli çiftlerin üçüncü kişilerle olan ilişkileri ile kendi evliliklerindeki tatmin, memnuniyet ve memnuniyetsizlik gibi bütün duyguları içermektedir (Şener ve Terzioğlu, 2002).

Kaliteli evlilikte, bütün üzerinde durulan faktörler dahilinde memnuniyet verici bir günlük yaşam, çiftlerin birbirlerini destekleyen tutumları ve ulaşılan amaçlardır. Bütün bunların nihai temeli iletişim odaklı düşünülebilir. Oluşturulan beraberlik; birbirine anlayış göstermeyi, paylaşmayı, tüm sorumluluk ve görevleri yerine getirmeyi bunu yaparken negatif bir tutum sergilememeyi içerir. Ailede birlik ve beraberliğin oluşturulabilmesi için çiftler arasında; iletişim, değer ve amaçlar, karar verme, eve dair sorumlulukların paylaşılması, yakın akrabalar ile oluşturulan ilişkilerin nitelikleri,

sorumluluklar dahilinde harcanan vakitten geriye kalanda yapılan aktiviteler, maddi durum gibi bireysel ve çevresel durumlarda birbirinin ihtiyaç ve beklentileri göz önünde bulundurulmalı ve uyum esas alınmalıdır. Diğer türlü aile dinamikleri sarsılabilir, sahip olunan çatışmalar sevgi, güven ve saygıyı olumsuz olarak etkileyebilir (Terzioğlu 1987). Benzer şekilde, resmi istatistiklere göre 1996 yılında; Türkiye’de boşanma sebepleri arasında ilk sırada %93.9 oranında geçimsizlik, diğer bir deyişle farklı alanlarda yaşanan çiftler arasındaki uyumsuzluktur. Farklı iki insanın biraradalığından ötürü, geçmişten günümüze süregelen evlilik problemleri literatüre de önemli bir olgu olmuştur. Toplumun en küçük biriminin kalitesi ve nitelikleri bu açıdan oldukça önem teşkil etmektedir (Burgess ve Cottrell 1998).

2.2.1.1. Aile ve Evlilik

Toplumun en küçük birimi olarak tanımlanan aile, yaşamında doyum sağlayan sağlıklı bireylerin ve bununla beraber sağlıklı bir toplumun oluşumunda önemli bir yere sahiptir. Aile, aynı çatı altında yaşayan, gelirlerini paylaşan, evlilik ve kan bağlarıyla birbirine bağlı, çeşitli rollerle birbirlerini etkileyen bireylerin oluşturduğu, yasal, toplumsal ve ekonomik bir kurumdur (Özgüven, 2001).

Sosyal bir varlık olarak insan, temel gereksinimleri olan beslenme, bakım, sevgi ihtiyacını karşılamak için yakın çevresindeki kişilerle etkileşim haline girmelidirler. Çocuk, bakımını üstlenen anne babasına, eş, ekonomik, duygusal ve cinsel anlamda ihtiyaçlarını karşılayabilen karşı cinse ihtiyaç duyar. Bu da toplumun devamlılığını sağlayan aile içerisinde gerçekleşmektedir.

Özgüven, ailenin evrensel olarak kabul gören dört işlevini şu şekilde sıralamaktadır:

1. Aileyi oluşturan bireylerden en az bir çift arasında toplumun onayladığı seks ilişkisini yerine getirmek. Bu temel işleve bağlı olarak kuşkusuz en önemlisi üremeyi temin eden biyolojik işlev olup, kadını ve erkeği bir birlik içinde tutan cinsel arzuların tatmini ve neslin üretilmesini amaçlar.

2. Erkeği ve kadını aile denilen birlik içinde bir araya getiren ve bu birliğin devamını sağlayan diğer önemli bir faktör de erkek ve kadın arasındaki ekonomik işbirliğidir. Çeşitli toplumlarda değişik biçimlerde ortaya çıkan bu ekonomik işbirliği faktörü yalnız karı-kocayı birbirine bağlamakla kalmaz, aynı zamanda aile birliğini ve dolayısıyla toplumun devamını ve yeni neslin bakılıp büyütülmesini de sağlamaktadır.

3. Ailenin üçüncü temel işlevi, sıcak ve sevgi dolu bir ortam içinde yeni neslin büyütülmesidir. İnsan yavrusu, hayvanlar alemi içinde en uzun süre bakılıp gözetilmesi gereken biyolojik ve fizyolojik ihtiyaçlarının karşılanması uzun süre ebeveyne bağlı olan bir canlıdır. Doğduğunda gerekli bakım ve beslenmesi yanında getirdiği bir yığın yetenek, potansiyel fiziksel ve zihinsel güçlerin geliştirilmesi gerekmektedir.

4. Ailenin bir diğer işlevi, yetişmekte olan gencin sosyalleşmesi ve kültürlenmesidir. Yeni yetişen gencin sosyalleşmesi, kültürel değerlerin kazandırılması, toplumsal kuralların ve değer yargılarının da öğrenilmesi kendisinden beklenen davranışları ve hareketleri kazanması aile içinde olmaktadır (Özgüven, 2001). Bu işlevlerin yerine getirilip getirilememesi, bireyin uyum sürecinde etkili olmaktadır (Yavuzer, 2007).

Genel yargı işlevsel olan ailelerin sağlıklı, işlevsel olmayan ailelerin sağlıksız aileler olduğu yönündedir. Ailenin sağlıklı ve sağlıksız olması, sosyoekonomik özelliklerine, toplumdaki hizmet, destek ve olanaklara, aile üyelerinin kalıtsal özelliklerine ve kişilik yapılarına, aile içi ilişkilerin dinamik yapısı gibi çeşitli etmenlere bağlıdır (Özgüven, 2001). Baltaş ve arkadaşı, yaşanan sıkıntılara karşı sağlıklı ve çatışmasız ilişkiler geliştirebilen aile yapısının özelliklerini şöyle sıralamaktadır. Ailenin dayanıklılığını sağlayan, aile üyelerinin ortaklaşa paylaştıkları inanç ve değerler sisteminin varlığıdır ve aile bireylerinin aktif, inisiyatif sahibi ve birbirlerine bağlı olması ve akıl ve beden sağlığının sürekli olarak eğitim, kültürel ilgiler ve fizik egzersizlerle yenilenip devam ettirilmesidir. Eşler birbirlerine duygusal olarak bağlı, bütünleşmiş ve eşit ilişki içindedirler ve var olan problemler inkar edilmek yerine kabul edilir ve bu problemlerle mücadele edilir (Baltaş ve ark. 1988).

Etkili iletişim toplumun üyeleri arasında ne denli önemliyse, evlilik içi karı koca ilişkilerinde de o denli önemlidir. Mutlu bir evliliğin ön koşulu sağlıklı bir iletişimin var olmasıdır. Sağlıklı ve normal bir iletişimin bulunmayışı, karı koca arasındaki sorunları algılayıp kavrayamamaktan ve iletişim bozukluğundan kaynaklanır (Özgüven, 2001). Birbirlerini anlamakta sıkıntı çeken çiftlerde sık sık tartışma ve kavgalar görülmekte ve bu durum aile içindeki diğer üyeleri olumsuz yönde etkilemektedir.

2.2.2. Evlilik Uyumu

Evliliğe karşı duyulan memnuniyet evlilik doyumunu ifade etmektedir (Burgess ve Cottrell, 1998). Evliliğe yönelik yapılan çalışmaların bir çoğunda evlilikte uyum (marital adjustment), mutluluk (happiness), memnuniyet (satisfaction) ve başarı (success) gibi terimler kullanılmıştır. Bu terimlerin birardılığı kimi zaman birbirlerinin yerine kullanılmalarına neden olmuştur. Spanier (1976) evlilikte uyum ve memnuniyet ilişkisine dair oluşturmuş olduğu bir çalışmada; evlilik uyumunu, çiftlerin günlük yaşantıya ve evlilikle beraber değişikliğe uğrayan rollerine uyumluluk göstermeleri ve böylelikle birbirleri ile uyumlu, çatışmasız ilişki yürütebilmeleri olarak tanımlamışlardır. Literatürde daha öncede belirtildiği üzere farklı birçok değişken birlikte ele alınmıştır. Bu açıdan yaklaşıldığında biyolojik ve psikolojik refaha yönelik evlilik uyumu önem teşkil etmektedir. Evliliğin kalitesine yönelik yapılan araştırmalarda uyumun esaslı etken olduğu, çiftlerin yaşanan olay karşısında çözüme ulaşabilirliklerinin doyum düzeyini de arttırdığı görülmüştür (Erdoğan, 2007).

Burgess ve Wallin, çiftlerin memnun oldukları bir evliliğin, “fikir birliği içeren, karşılıklı anlayışın söz konusu olduğu birlikte zaman geçirmekten keyif alınan, çözümlenemeyecek sorunların olmadığı” bir evlilik olduğunu belirtmişlerdir. Çiftlerin kendilerini geliştirebildikleri, iyi hissettikleri evliliklerin uyumlu evlilik kapsamına girdiği söylenebilir (Akt. Aktaş, 2009).

Evlilikte uyum ve memnuniyete yönelik yapılan çalışmalar arasında tüm detayları ile en dikkat çekici olanlardan biri de hiç kuşkusuz ki Sokolski ve Hendrick (1999)’nin çalışmasıdır. Bu doğrultuda, devam eden evlilikte hangi tarafın daha çok liderlik yaptığı, kimin sözünün geçtiği, maddi refah ve buna kimin kaynaklık ettiği, sahiplenilen görevler

ve bunların yerine getirilişi, cinsel doyum düzeyleri, birbirleri ile olan iletişim tarzları, duyguların dışavurumu vb. bireysel niteliklerin neticesinde oluşan memnuniyet, evlilik doyumunu olarak belirtilmiştir. Çalışmanın kapsamlı oluşu, literatürde bu açıdan bir ilk olmasını sağlamıştır.

Birçok farklı tanım ve açıklamayı kapsıyor olsa da genel itibariyle sağlıklı iletişim, konu önemli olmaksızın uzlaşabilme yetisi, sahip olunan farklılıkların avantaja dönüştürülebilmesi, çözüm odaklı hareket edilebilme ve birbirlerin güçlü yanlarını aktive etme gibi yetilere sahip kişilerin evlilikleri kaliteli olarak görülmektedir (Erbek, 2005).

Tezer (1996) evlilik uyumunu ‘kişilerin evlilik ilişkilerindeki sorumlulukları yerine getirmeye yönelik algıları’ şeklinde tanımlamıştır. Bunun yanı sıra Russell vd. (1980) da evlilik memnuniyetini farklı olarak sorumluluğa değinmeden “çiftlerin kendilerini birbirlerinden düşük ya da yüksek hissetmeden birlikte olabilmeleri, gerek fiziksel gerek psikolojik olarak birbirlerine olan yakınlıkları neticesinde olumlu tutum” olarak tanımlar (Russell, vd. 1980, s.23). Daha önce üzerinde durulduğu gibi Spanier ve Lewis (1980)’in tanımları üzerinden gidilecek olunursa, evlilikte neslin devamının önemi büyük olduğundan, çocuk sahibi olmanın getirdiği tüm sorumluklara rağmen evlilik doyumunu üzerinde olumlu bir etkisi olduğu da belirtilmiştir (Spanier ve Lewis 1980).

Evlilik uyumunun kesitsel araştırmalarda farklı birçok farklı nitelik ile eşleştirildiği görülmektedir (Byrne ve Arias, 1997; Pan, Neidig, ve O’Leary, 1994). Örneğin, eşin fiziksel saldırganlık öğeleri zayıf evlilik uyumu için bir risk faktörü olarak tanımlanmış ve incelenmiştir. Bu araştırmalar, evliliğe yönelik uyum sıkıntılarının genellikle iletişim, dayanışma, ortak alanlar şeklinde ele alınabileceğini göstermektedir.

2.2.3. Evlilik Uyumunu Etkileyen Etmenler

Evlilik uyumunu etkileyen faktörler ekonomik sorunlar, iletişim ve dayanışmanın etkisi ve cinsel yaşamın etkisi olarak ele alınmıştır.

2.2.3.1. Ekonomik Sorunların Etkisi

Bireyin yaşamında oldukça önem teşkil eden sosyoekonomik durumun hiç kuşkusuz ki aile için de büyük önem taşımaktadır. Evlilik üzerine yapılmış çalışmanın birçoğunda ekonomik düzeye dair değişkenlerin üzerinde durulduğu görülmüştür. Bu doğrultuda, maddi kazancın erkeklere nazaran kadınların evlilik uyumuyla ilgili verdikleri değerde; eğitim, meslek, iş niteliği gibi diğer özelliklere nazaran çok daha ilişkili olduğu saptanmıştır (Vaydanoof ve ark., 1988; Vijayanthima, 1991; akt. Hatipoğlu, 1993). Bunun nedeni maddi refahın kişilerin yaşamını daha kolaylaştırıyor ve yaşam kalitesini arttırıyor oluşu ile açıklanabilir.

Psikolojik iyi oluş ve yaşam kalitesi düzeyleri ile literatürde en çok eşleştirilen faktörlerden biri olan ekonomik durumdur (Timur, 2008). Braun (1985), kişilerin maddi gelir düzeyinin psikolojik iyi oluş hali ile pozitif korelasyona sahip olduğunu belirtmiştir (Akt. Akın, 2008). Yani bir başka deyişle maddi gelir arttıkça kişinin yaşam kalitesi de artmaktadır.

Diener (1984) da konuya dair yürüttüğü deneysel bir çalışmada sosyoekonomik düzey ile psikolojik iyi oluş arasında pozitif bir ilişki olduğunu belirtmiştir (s. 553).

Literatürde konuya dair yapılan ilk ekonomik-yaşam kalitesi karşılaştırması Myers ve Diener (1984) tarafından yapılmıştır. Psikolojik iyi olma durumu evliliğe dair tutumları da direkt olarak etkilemektedir.

Evlilik uyumu ve ekonomik sorunlar ele alındığında, ekonomik düzeyin düşük olduğu evliliklerde özellikle de eşlerin çocuk sahibi olduğu durumlarda; eskisi gibi rahatça davranamama, evlilik içindeki sorumluluklarının artması ve iş dışında keyfi

durumlar için harcayacak zaman bulamama gibi sebeplerle evlilik uyumlarının giderek azaldığı belirtilmiştir (Jenkins, Rasbash & O'Connor, 2003).

2.2.3.2. İletişim ve Dayanışmanın Etkisi

Hiç kuşkusuz ki evli çiftlerin evlilik uyumuna dair durumları ve etkilendikleri faktörler incelendiğinde; iletişimin özellikle üzerinde durulan bir faktör olduğu dikkat çekmiştir. İletişim açısından değerlendirildiğinde çiftlerin birbirlerine benzedikleri, birbiriyle ortak alanlara sahip oldukları durumlarda birbirlerini çok daha iyi anladıklarını ve bu şekilde evlilikten memnuniyet duyduğu söylenebilir.

Evlilik ve iletişim üzerinde durulduğunda literatürde, Kahn ve meslektaşları (1985), evli çiftler ile yürüttükleri deneysel bir çalışmada, eşlerden birinin yaşamından mutsuz olma, enerjik olmama, keyif almama gibi niteliklere sahip olması durumunda yakınlık, samimiyet, problemlerle başa çıkabilme ve uzlaşabilme becerileri, sağlıklı iletişim, cinsel doyum ve kendini ifade edebilme rahatlığı gibi faktörlerin öneminden bahsetmişlerdir (Akt. Keskin, 2007).

Evlilikte çiftlerin birbirine olan tavırları, ifadeleri, karşılıklı anlaşabilmeleri, tüm sorun ve problemleri karşılıklı çözümleyebilmeleri, birbirlerinin dilinden anlamaları, beden dili gibi faktörleri anlayabiliyor olmaları şeklinde iletişim ve dayanışma odaklı bir değerlendirme mümkündür (Gordon, 1975; Sherod ve diğerleri 1975).

Evlilik uyumunda birçok farklı tanım ve açıklama birlikteliği söz konusu olduğu gibi tüm çalışmalarda bir fiil üzerinde durulan sağlıklı iletişim, özellikle yaşanan problemler ve çatışmalar esnasında çözümleyebilmek adına istek ve beceri, birçok farklılığa rağmen birlikte biraradalığın mümkün olması, probleme odaklanmak yerine çözüme dair yol almak ve birbirlerini desteklemek gibi becerilere sahip bireylerin evlilikleri çok daha uyum çerçevesinde ve memnun edici bulunmuştur (Erbek, 2005).

Sabatelli (1988) literatürde oldukça önem taşımış olan; evlilikte memnuniyete yönelik yürüttüğü bir araştırmasında iletişimin evlilik üzerindeki en önemli etkenlerden

biri olduğunu göstermiştir. Evlilikte günlük yaşam içinde birçok farklı sorunun meydana geliyor olmasının doğal fakat problemlere odaklanmaktansa mümkün olduğu kadar kısa sürede problemlerin çözümleniyor olmasına (ya da en azından bunun için uğraşılmasına) bağlı ele alınmasına bakılmaktadır (Akt. Şener ve Terzioğlu, 2008).

Evli çiftlerin evlilik hayatları süresince birçok farklı sorunla başa çıkmaya çalışacakları gibi bir yandan da birliktelik sebebiyle birbirlerine uyum göstermek zorunda olmaları arada strese bağlı iletişim problemlerinin yaşanmasına da neden olabilir. Bu açıdan birçok araştırmacı, evlilikte eşlerin uyumunda iletişimin önemini vurgulamıştır. Burada iletişim derken sadece konuşuyor ve birbirlerini anlıyor olmaktan değil, hem sözel olmayan tüm beden dili hem de sözel ifadelerin önemi büyüktür (Dökmen, 1995).

2.2.3.3. Cinsel Yaşamın Etkisi

Birçok farklı çalışma ile evlilik uyumunda çeşitli faktörler değerlendirilmiştir. Türkiye’de konuya dair hala yeterli literatür araştırması söz konusu değilse de dünya çapında; cinsel doyum ile evlilik memnuniyeti arasında güçlü bir ilişki belirtilmiştir. Amerika ve Avrupa’da birçok araştırma çapında kanıtlandığı üzere cinsel doyum ile ilişkilendirilen evlilik memnuniyeti tüm dünyada da çeşitli deneyler ile kanıtlanmıştır.

Uzakdoğu’da Guo ve Huang (2005) tarafından oluşturulan aynı konulu bir başka çalışmada tüm değişkenlerin kontrol altında tutulduğu evliliklerde cinsel doyumun evlilik kalitesi üzerinde büyük bir önemi olduğu gösterilmiştir. Bu çalışmada önemli olan, dikkat çekici bir şekilde diğer tüm değişkenler söz konusu olmadığında dahi cinselliğin büyük ölçüde evliliği etkileyen bir faktör olduğudur.

Ülkemizde evlilik memnuniyeti ve cinsellik doyumunu üzerinde yapılmış en önemli çalışmalardan birinde Başat (2004) Türk katılımcılar için de dünya çapındaki bulgular ile benzer sonuçların söz konusu olduğunu göstermiştir. Çalışma dahilinde evlilik memnuniyeti üzerinde cinsel memnuniyetin ve cinsel çekimin doğrudan etkisi olduğuna dair bulunan sonuçlar pek de şaşırtıcı olmamıştır. Evlilik hayatını bu denli etkileyen cinselliğin kendini yalnız hissetme düzeyi üzerinde de etkisi olabileceği

düşünülmektedir. Başat (2004) çalışmasının sonucunda kişilerin evlilik memnuniyetinden bahsedebilmek için cinsel tatminin oldukça belirleyici bir güce sahip olduğunu belirtmiştir.

Cinsel memnuniyetin evlilik üzerindeki etkisi Edwards ve Booth (1994) yaşam kalitesi ile eşleştirdikleri cinsel memnuniyetin evlilikten keyif alma, mutlu bir evlilik sürme gibi etkenler üzerinde doğrudan etki sahibi olduklarını belirtmişlerdir. Hatta diğer çalışmalardan bir adım öne giderek çiftlerin iyi anlaşığı, birbirlerine sevgi ve saygı duydukları fakat cinsel anlamda birbirlerinden memnun olmadıkları, düşük cinsel doyuma sahip oldukları evliliklerde daha düşük evlilik doyumu olduğunu saptamışlardır. Bu durum diğer birçok değişkene rağmen cinsel memnuniyete daha çok önem verilmesi gerekliliği düşüncesini yaratmıştır.

Stres, cinsel işlevsellik ve evlilikte doyum arasındaki ilişkiyi araştıran bir diğer çalışma Morokoff ve Gilliland (1993) tarafından 165 katılımcı ile oluşturulmuştur. Gerek katılımcı sayısı, gerek diğer değişkenlerinin kontrol altında tutulması ile sonuçlarının önemi bir kez daha gösterilmiştir. Bu çalışmada evlilik doyumu ve cinsel memnuniyet ilişkilendirilmiştir. Erkek ve kadın olarak iki gruba ayırdığı katılımcıların fizyolojik ve hastalık öykülerini, yaşam deneyimlerini, yaşamda karşılaşılan güçlükleri, evlilikteki uyumlarını ve cinsel işlevlerine etki eden faktörleri incelemişlerdir. Böylelikle cinsel doyumu seks sıklığı, çiftlerin algı ve tutumları, evlilikte sahip olunan mutluluk gibi etkenlerle bağlantılar kurarak, pozitif ilişkiye sahip sonuçlar elde etmişlerdir. Bunun yanı sıra negatif duygusal tepkilerin varlığının, cinsel ilişki sıklığını ve tatmini azalttığı da görülmüştür (Akt. Üncü, 2007). Yine benzer şekilde Daker-White ve Donovan (2002) yapmış oldukları çok yönlü bir çalışma ile cinsel tatminin doğrudan yaşam kalitesini arttığını ve ileride yapılacak olan birçok çalışma ile bu sonucun desteklenmesine ihtiyaç olduğunu vurgulamışlardır.

3. Yöntem

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, evlilik doyumu üzerinde anne baba tutumlarının etkisini inceleyen ilişkiisel tarama modelinde betimsel bir çalışmadır. Bazı demografik değişkenler (cinsiyet, eşler arası yaş farkı, algılanan gelir düzeyi, eğitim düzeyi, meslek, evlenme biçimi, sahip olunan çocuk sayısı, evlilik süreleri, cinsel yaşam memnuniyeti, birlikte tiyatro ve sinemaya gitme, eşler arası sorumluluk paylaşımı) ve anne baba tutumları (demokratik, koruyucu-istekçi ve otoriter) ile evlilik doyumu arasındaki ilişki araştırılmıştır.

İlişkiisel tarama modelleri, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişim varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2009, s.81).

3.2. Çalışma Grubu

. Çalışmada kriter olarak evli olma şartı gereklidir. Çalışma grubu, İstanbul ili Anadolu yakası Üsküdar, Kadıköy ve Tuzla ilçelerinde yaşayan gönüllülük esasına dayalı kolayda erişilebilir tesadüfi olarak seçilen 200 evli kadın ve 200 evli erkekten oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu çalışmada, veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, çalışmaya gönüllü olarak katılan katılımcıların anne ve baba tutumlarını ölçmek amacı ile Kuzgun ve Eldeklioğlu (2012) tarafından geliştirilen “Ana Baba Tutumları Ölçeği” evlilik doyumlarını ölçmek amacı ile de Tezer (1996) tarafından geliştirilen “Evlilik Yaşamı Ölçeği” kullanılmıştır.

3.3.1. Kişisel Bilgi Formu

Araştırmaya katılan bireyleri tanımak ve araştırmanın amacına ulaşmasında ihtiyaç duyulan bilgileri toplamak için ‘Kişisel Bilgi Formu’ kullanılmıştır. Kişisel Bilgi Formu, cinsiyet, eşler arası yaş farkı, algılanan gelir düzeyi, eğitim düzeyi, meslek, evlenme biçimi, sahip olunan çocuk sayısı, evlilik süresi, cinsel yaşam memnuniyeti, sinema ve tiyatroya gitme sıklıkları, eşler arası sorumluluk paylaşımı, algılanan anne baba tutumu ile algılanan eş tutumları açısından 13 adet kapalı uçlu sorudan oluşmaktadır.

3.3.2. Evlilik Yaşamı Ölçeği

Araştırmada, evli bireylerin evlilik doyum düzeylerini ölçmek amacı ile Tezer (1996) tarafından geliştirilmiş olan Evlilik yaşamı ölçeği kullanılmıştır. Evlilik yaşamı ölçeği, 10 maddeden oluşan beşli likert tipi bir ölçektir. Her maddeye verilecek cevap, “kesinlikle katılmıyorum”, “katılmıyorum”, “kararsızım”, “katılıyorum”, “kesinlikle katılıyorum” seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçekte olumlu cevaba yönelmeyi engelleyebilmek amacıyla 3 madde (2, 4 ve 5. maddeler) ters yazılmıştır. Ölçekten alınabilecek puanlar 10 ile 50 arasında değişmektedir ve artan puan evlilik doyumunun yüksekliğine işaret etmektedir (Tezer, 1992; s.1-3).

Ölçeğin güvenirliğini ölçmek amacıyla test tekrar test yöntemi kullanılmıştır. Ölçek aynı örneklem grubuna 3 ay ara verilerek ikinci kez uygulanmış ve ölçeğin test tekrar test güvenirliği Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı ile belirlenmiştir. Ölçeğin güvenirlik katsayısı .85 olarak saptanmıştır. Ölçeğin iç tutarlılığının hesaplanması için de ölçek 50 ve 208 kişiden oluşan iki ayrı grup üzerinde uygulanmış ve hesaplanan Cronbach alfa katsayısı birinci uygulama grubunda .91, ikinci uygulama grubunda ise .89 olarak bulunmuştur (Tezer, 1996; s.3-4).

Ölçeğin yapı geçerliliğini ölçmek amacıyla bilinen grupların karşılaştırılması tekniği kullanılmıştır. Boşanmış bireylerin evlilik ilişkilerinden sağladıkları doyumun, ilişkilerini devam ettiren kişilerin doyumundan farklı olduğu düşüncesinden hareket edilerek 10 boşanmış bireye Evlilik Yaşamı Ölçeği uygulanmış ve elde edilen veriler 58

evli bireyden elde edilen verilerle karşılaştırılmıştır. İki grubun puanlarının ortalamaları t testi ile karşılaştırılmış ve aralarında anlamlı bir farklılık olduğu gözlenmiştir ($t=6.3$, $p<.01$). Bu sonuç, ölçeğin evliliğini sonlandırmış bireylerle evliliğini devam ettiren bireyleri birbirinden ayırdığını göstermektedir (Tezer, 1996).

Ölçeğin uyum geçerliliğini saptamak amacıyla 208 kişilik gruba Evlilik yaşamı ölçeği ile birlikte Evlilik Yaşamı Anketi uygulanmış ve Evlilik Yaşamı Ölçeği ile Evlilik Yaşamı Anketinden hesaplanan Gerginlik puanı arasındaki korelasyona Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Katsayısı formülü ile bakılmış ve anlamlı bir ilişki ($-.34$) olduğu sonucuna varılmıştır (Tezer, 1996). Ölçeğin sosyal beğenirlikten ne kadar etkilendiğini ölçmek için 50 kişilik gruba Evlilik Yaşamı Ölçeği ile birlikte Kişisel Davranış Ölçeği verilmiş ve elde edilen veriler arasındaki korelasyon ($.21$) anlamlı bulunmamıştır (Tezer, 1996). Bütün bu bulgular Evlilik Yaşamı Ölçeğinin evlilik doyumunu belirli bir ölçüde saptayabilen bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir (Tezer, 1996).

3.3.3. Ana Baba Tutumları Ölçeği

Araştırmada, bireylerin anne ve babalarının yetiştirme tutumlarını algılama biçimlerini ölçmek için Kuzgun ve Eldeklioğlu (2012) tarafından geliştirilen Ana Baba Tutumları Ölçeği kullanılmıştır. Ölçek “hiç uygun değil” ile “çok uygun” arasında değişen 5’li likert tipi yanıt şıklarından oluşmaktadır. Ölçek, 40 madde ve 3 alt ölçekten (demokratik, koruyucu/istekçi ve otoriter) oluşmuştur. Ölçekten alınan yüksek puan o alt ölçekte belirtilen niteliğe uygunluğu gösterir.

Toplam 40 maddeden oluşan ölçekte 15 madde “demokratik”, 10 madde “otoriter” ve 15 madde “koruyucu-istekçi” anne baba tutumunu ölçmektedir. Demokratik tutumu ölçen maddeler 1, 2, 6, 7, 13, 14, 15, 20, 21, 22, 29, 30, 36, 37, 39. maddelerdir. Koruyucu-İstekçi anne baba tutumunu ölçen maddeler, 4, 9, 10, 11, 17, 18, 19, 24, 25, 26, 27, 28, 32, 33, 34. maddeler ve Otoriter anne baba tutumunu ölçen maddeler de 3, 5, 8, 12, 16, 23, 31, 35, 38 ve 40. maddelerdir (Kuzgun ve Eldeklioğlu, 2012, s.68-69).

Ana Baba Tutum ölçeğinin güvenilirliğini belirleyebilmek için önce ölçeği oluşturan alt ölçeklerin iç tutarlık katsayıları (Cronbach Alpha) hesaplanmıştır. Sonrasında ölçeğin kararlı bir ölçme yapıp yapmadığı testin tekrarı yöntemi ile belirlenmiştir. Ana Baba Tutumları Ölçeği'ne ilişkin iç tutarlılık katsayıları demokratik tutum için 0.89, Koruyucu / İstekçi tutum için 0.82, Otoriter tutum için 0.78 olarak bulunmuştur (Kuzgun ve Eldeklioğlu, 2012, s.70).

3.4. Verilerin Analizi

Veriler, SPSS for Windows 22.0 (Statistical Package for Social Science for Windows) paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Araştırmaya katılanların demografik özelliklerinin frekans tablosu verilmiştir. verilerin değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotlar kullanılmıştır (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart Sapma). Araştırmadan elde edilen verilerin istatistiksel değerlendirmesinde, Evlilik Doyumu Ölçeği normal dağılıma uygun olmadığı için nonparametrik testler kullanılarak demografik sorular ile ölçek arasındaki ilişkiye bakılmıştır. İki gruplu değişkenlerde Mann Whitney U testi ikiden fazla gruplu değişkenlerde Kruskal Wallis testi uygulanmıştır.

4. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırma doğrultusunda örneklem grubundan toplanan verilerin çözümlenmesiyle elde edilen sonuçların tabloları ile birlikte sunulmuştur. Örneklem grubuna uygulanan “Kişisel Bilgi Formu” ile elde edilen veriler grubun genel özellikleri frekans ve yüzde dağılımları şeklinde tablolaştırılmıştır.

Bu araştırmada, araştırmacının sorularını yanıtlayan 400 kişi ile ilgili olan Kişisel Bilgi Formundaki soru sıralamasına göre, frekans ve yüzde (%) dağılımları aşağıdaki gibidir.

Tablo 1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Çeşitli Değişkenlere İlişkin Dağılımı

		<i>f</i>	%
Cinsiyet	Kadın	200	50.0
	Erkek	200	50.0
Eşler arası yaş farkı	1 yaş ve altı	42	10.5
	2 yaş	64	16.0
	3 yaş	78	19.5
	4 yaş	64	16.0
	5 yaş	38	9.5
	6 yaş	50	12.5
	7 yaş ve üzeri	64	16.0
Gelir düzeyi	Ortanın altı	108	27.0
	Orta	158	39.5
	Ortanın üstü	88	22.0
	Yüksek	46	11.5
Eğitim düzeyi	İlkokul mezunu	46	11.5
	Ortaokul mezunu	66	16.5
	Lise mezunu	130	32.5
	Üniversite mezunu	114	28.5
	Yüksek lisans mezunu	44	11.0
Meslek	İşçi	70	17.5
	Memur	52	13.0
	Yönetici	30	7.5
	Serbest meslek	146	36.5
	Ev hanımı	102	25.5

		<i>f</i>	<i>%</i>
Evlenme biçimi	Görücü usulü	40	10.0
	Flört/ aşk/ severek	318	79.5
	Akraba evliliği	42	10.5
Çocuk durumu	Çocuğu yok	84	21.0
	1 çocuğu var	104	26.0
	2 çocuğu var	176	44.0
	3 ve daha fazla çocuğu var	36	9.0
Evlilik süresi	0-5 yıl arası	84	21.0
	6-10 yıl arası	88	22.0
	11-15 yıl arası	64	16.0
	16-20 yıl arası	66	16.5
	21 yıl ve üzeri	98	24.5
Cinsel yaşamdan memnunluk	Çok memnun	162	40.5
	Memnun	154	38.5
	Hiç memnun değil	84	21.0
Sinema veya tiyatroya gitme sıklığı	Hiç	110	27.5
	Ayda 1 kere	80	20.0
	Ayda 2 kere	144	36.0
	2 ayda 1 kere	66	16.5
Eşyle ev sorumluluklarını paylaşma	Paylaşırlar	160	40.0
	Bazen paylaşırlar	148	37.0
	Hiç paylaşmazlar	92	23.0
Algılanan anne baba tutumu	Otoriter	100	25.0
	Demokratik	184	46.0
	Koruyucu / istekçi tutum	116	29.0
Eşin kişiye veya çocuklara karşı tutumu	Otoriter	160	40.0
	Demokratik	148	37.0
	Koruyucu / istekçi tutum	92	23.0

Tablo 1'e göre, araştırma dahilinde kişisel bilgi formunu ve anket sorularını yanıtlayan 400 bireyin 200'ü (%50.0) kadınlar ve 200'ü (%50.0) erkekler oluşturmaktadır.

Bireylerin, 78'inin (%19.5) eşleriyle arasında 3 yaş farkı olduğu, 158'inin (%39.5) gelir düzeyinin orta olduğu, 130'unun (%32.5) lise mezunu olduğu, 146'sı (%36.5) serbest meslekle uğraştığı, 318'i (%79.5) eşyle severek evlendiği, 176'sının

(%44.0) 2 çocuğu olduğu, 98'inin (%24.5) evlilik süresinin 21 yıl ve üzeri olduğu, 162'inin (%40.5) eğiyle olan cinsel yaşamından çok memnun olduğu, 144'ü (%36.0) sinema veya tiyatroya ayda 2 kere gitmekte olduğu, 160'ünü (%40.0) eğiyle ev sorumluluklarını paylağtığı, 184'ünün (%46.0) ailesinden algıladığı tutumun demokratik tutum olduğu ve 160'ının (%40.0) eğinden algıladığı tutumun otoriter tutum olduğu belirlendi.

Tablo 2. Bireylerin Evlilik Doyumu Puan Ortalamalarına Göre Grubun Dağılımları

	Ort. ve SD	Minimum	Maksimum
Evlilik Doyumu	38.80±3.66	30.00	49.00

Tablo 2'ye göre bireylerin evlilik doyumu puan ortalamasının (38.80±3.66) olduğu görülmüştür.

Tablo 3. Bireylerin Anne-Baba Tutum Envanteri Puan Ortalamalarına Göre Grubun Dağılımları

	Ort. ve SD	Minimum	Maksimum
Demokratik tutum	52.99±10.11	32.00	71.00
Koruyucu tutum	49.13±12.82	30.00	70.00
Otoriter tutum	30.00±4.24	20.00	41.00

Tablo 3'e göre bireylerin demokratik tutum puan ortalaması (52.99±10.11) olduğu görülmüştür. Bireylerin koruyucu tutum puan ortalaması (49.13±12.82) olduğu görülmüştür. Bireylerin otoriter tutum puan ortalaması (30.00±4.24) olduğu görülmüştür. Ortalama değerlere baktığımızda grubun anne babasından algıladığı tutumun demokratik olduğu saptanmıştır.

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde ilk olarak “bireylerin cinsiyeti ile bireylerin evlilik doyumu puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 4. Bireylerin Cinsiyeti ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Mann Whitney U Testi” ile Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	U	p
Evlilik doyumu	Kadın	200	38.97±3.37	103.32	4718.50	.488
	Erkek	200	38.64±3.93	97.69		

Tablo 4'e göre bireylerin cinsiyetleri ile evlilik doyumu puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre evlilik doyumu puanı cinsiyet değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Evlilik doyumu puanları açısından bireylerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark yoktur [$U=4718.50$, $p=.488$].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde ikinci olarak “bireylerin cinsiyeti ile bireylerin anne baba tutum envanterinin puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 5. Bireylerin Cinsiyeti ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Mann Whitney U Testi” ile Karşılaştırılması

	Cinsiyet	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	U	p
Demokratik tutum	Kadın	200	52.75±10.15	98.60	4810.00	.642
	Erkek	200	53.24±10.12	102.40		
Koruyucu tutum	Kadın	200	49.99±12.95	104.43	4607.00	.335
	Erkek	200	48.28±12.70	96.57		
Otoriter tutum	Kadın	200	30.17±4.34	102.46	4804.50	.630
	Erkek	200	29.83±4.14	98.55		

Tablo 5'e göre bireylerin cinsiyetleri ile demokratik tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre demokratik tutum puanı cinsiyet değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum puanları açısından bireylerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark yoktur [$U=4810.00$, $p=.642$].

Bireylerin cinsiyetleri ile koruyucu tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre koruyucu tutum puanı cinsiyet değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Koruyucu tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark yoktur [$U=4607.00$, $p=.335$].

Bireylerin cinsiyetleri ile otoriter tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre otoriter tutum puanı cinsiyet değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum puanları açısından bireylerin cinsiyetleri arasında anlamlı bir fark yoktur [$U=4804.50$, $p=.630$].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde üçüncü olarak “bireylerin eşleriyle olan yaş farkları ile bireylerin evlilik doyumu ölçeğinin puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 6. Bireylerin Eşler Arası Yaş Farkı ile Evlilik Doyumu Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Yaş farkı
Evlilik doyumu	r	-.154
	p	.030*

* $p<0.05$

Tablo 6’ya göre bireylerin eşleriyle arasındaki yaş farkı ile bireylerin evlilik doyumu puanları arasında istatistiksel olarak negatif yönde düşük bir ilişki bulunmuştur ($r:-.154$, $p<0.05$). Buna göre eşler arasındaki yaş farkı arttıkça evlilik doyumu ölçeğinden alınan puan da düşmektedir.

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde dördüncü olarak “bireylerin eşleriyle olan yaş farkları ile bireylerin anne baba tutum envanterinin puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 7. Bireylerin Eşler Arası Yaş Farkı ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Yaş farkı
Demokratik tutum	r	-.008
	p	.914
Koruyucu tutum	r	.027
	p	.709
Otoriter tutum	r	-.055
	p	.439

Tablo 7.'ye göre, bireylerin eşleriyle arasındaki yaş farkı ile bireylerin demokratik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (r: -.008, $P > 0.05$).

Bireylerin eşleriyle arasındaki yaş farkı ile bireylerin koruyucu tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (r: .027, $P > 0.05$).

Bireylerin eşleriyle arasındaki yaş farkı ile bireylerin otoriter tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (r: -.055, $P > 0.05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde beşinci olarak “bireylerin gelir düzeyleri ile bireylerin evlilik doyumu puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 8. Bireylerin Gelir Düzeyleri ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Gelir düzeyi	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Evlilik doyumu	Ortanın altı	108	37.79±3.09	83.06	13.04	.005*
	Orta	158	38.53±3.89	96.10		
	Ortanın üstü	88	39.75±3.36	118.58		
	Yüksek	46	40.30±3.92	121.98		

*p<0.05

Tablo 8.'e göre bireylerin gelir düzeyleri ile evlilik doyumu puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<0.05). Buna göre evlilik doyumu puanları açısından gelir düzeyi yüksek olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır [k-w=13.04, p=.005]. Gruplar arası farklılığı belirleyebilmek için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda gelir düzeyi yüksek olan bireylerin evlilik doyumlarının, gelir düzeyi ortanın altında olan bireylere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır [U=695, p=.036<0.05]. Diğer gruplarda anlamlı bir fark yoktur (p>0.05).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde altıncı olarak “bireylerin gelir düzeyleri ile bireylerin anne baba tutum envanterini puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 9. Bireylerin Gelir Düzeyleri ile Anne-Baba Tutum Envanterinin Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Gelir düzeyi	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Demokratik tutum	Ortanın altı	108	52.52±10.55	98.63	.545	.909
	Orta	158	52.89±10.11	99.05		
	Ortanın üstü	88	52.98±9.88	100.7		
	Yüksek	46	54.26±10.40	108.57		
Koruyucu tutum	Ortanın altı	108	50.52±12.33	108.35	1.32	.724
	Orta	158	50.15±13.48	105.97		
	Ortanın üstü	88	48.62±12.20	98.65		
	Yüksek	46	48.46±13.60	95.41		
Otoriter tutum	Ortanın altı	108	30.82±4.36	111.74	2.40	.493
	Orta	158	30.22±4.04	103.77		
	Ortanın üstü	88	29.79±4.03	98.68		
	Yüksek	46	29.40±4.77	90.99		

Tablo 9’da görüldüğü gibi bireylerin gelir düzeyleri ile demokratik tutum puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre demokratik tutum puanı, gelir değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum puanları açısından bireylerin gelir düzeylerine arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w=.545$, $p=.909$].

Bireylerin gelir düzeyleri ile koruyucu tutum puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre koruyucu tutum puanı, gelir düzeyi değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Koruyucu tutum puanları açısından bireylerin gelir düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w=1.32$, $p=.724$].

Bireylerin gelir düzeyleri arasında otoriter tutum alt ölçeği puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre otoriter tutum alt ölçeği gelir değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin gelir düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w=2.40$, $p=.493$].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yedinci olarak “bireylerin eğitim düzeyleri ile bireylerin evlilik doyumu puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 10. Bireylerin Eğitim Düzeyleri ile Evlilik Doyumu Puanları Açısından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Eğitim düzeyi	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Evlilik doyumu	İlkokul mezunu	46	38.56±2.12	95.67	16.02	.003*
	Ortaokul mezunu	66	37.30±2.87	71.61		
	Lise mezunu	130	38.69±3.96	97.48		
	Lisans mezunu	114	39.10±3.78	112.05		
	Yüksek lisans mezunu	44	40.86±3.91	127.89		

*p<0.05

Tablo 10’da görüldüğü gibi bireylerin eğitim düzeyleri ile evlilik doyumu puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<0.05). Buna göre evlilik doyumu puanları açısından yüksek lisans mezunu olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır [k-w=16.02, p=.003]. Gruplar arası farklılığı belirleyebilmek için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda yüksek lisans mezunu bireyler ile ilkokul mezunu bireylerin ortalamalar arasındaki farklılığı, yüksek lisans mezunu bireylerin lehine anlamlı bulunmuştur (U=1155.00 ; p<0.05); yüksek lisans mezunu bireyler ile ortaokul mezunu bireylerin ortalamalar arasındaki farklılık yüksek lisans mezunu olan bireylerin lehine anlamlı (U=839.00 ; p<0.05) olduğu görülmüştür. Diğer gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde sekizinci olarak “bireylerin eğitim düzeyleri ile bireylerin anne baba tutum envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 11. Bireylerin Eğitim Düzeyleri ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

Ölçek	Eğitim düzeyi	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Demokratik tutum	İlkokul mezunu	46	48.13±9.84	74.22	8.74	.068
	Ortaokul mezunu	66	51.82±10.53	93.32		
	Lise mezunu	130	53.89±9.69	105.45		
	Lisans mezunu	114	55.06±9.40	111.89		
	Yüksek lisans mezunu	46	55.36±10.30	114.84		
Koruyucu tutum	İlkokul mezunu	46	50.30±12.77	104.8	.933	.920
	Ortaokul mezunu	66	47.17±12.65	92.07		
	Lise mezunu	130	48.63±12.89	98.23		
	Lisans mezunu	114	49.59±13.61	102.74		
	Yüksek lisans mezunu	46	49.72±11.50	103.77		
Otoriter tutum	İlkokul mezunu	46	30.00±4.24	98.35	.582	.965
	Ortaokul mezunu	66	29.81±3.90	99.67		
	Lise mezunu	130	29.72±3.97	99.10		
	Lisans mezunu	114	30.52±4.48	105.15		
	Yüksek lisans mezunu	46	29.72±5.03	96.09		

Tablo 11’de görüldüğü gibi bireylerin eğitim düzeyleri ile demokratik tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre demokratik tutum puanı eğitim değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum puanları açısından bireylerin eğitim düzeylerine arasında anlamlı bir fark yoktur [k-w=8.79, p=.068].

Bireylerin eğitim düzeyleri ile koruyucu tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre koruyucu tutum puanı, eğitim değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Koruyucu tutum puanları açısından bireylerin eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur [k-w=.933, p=.920].

Bireylerin eğitim düzeyleri ile otoriter tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre otoriter tutum puanı, eğitim değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum puanları açısından bireylerin eğitim düzeyleri arasında anlamlı bir fark yoktur [k-w=.582, p=.965].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde dokuzuncu olarak “bireylerin meslekleri ile bireylerin evlilik doyumu puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 12. Bireylerin Meslekleri ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Meslekler	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Evlilik doyumu	İşçi	70	39.22±3.51	107.91	8.24	.083
	Memur	52	39.69±4.03	111.42		
	Yönetici	30	40.73±3.99	131.00		
	Serbest meslek	146	38.19±3.68	93.14		
	Ev hanımı	102	38.37±3.23	91.40		

Tablo 12’ye göre, bireylerin meslekleri ile evlilik doyumu puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre evlilik doyumu puanı meslek değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Evlilik doyumu puanları açısından bireylerin meslekleri arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w=8.24$, $p=.083$].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde onuncu olarak “bireylerin meslekleri ile bireylerin anne baba tutum envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 13. Bireylerin Meslekleri ile Anne-Baba Tutum Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Meslek	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Demokratik tutum	İşçi	70	50.37±10.30	85.47	6.23	.182
	Memur	52	51.69±10.91	93.69		
	Yönetici	30	57.53±9.44	125.33		
	Serbest meslek	146	53.89±10.10	106.16		
	Ev hanımı	102	52.84±9.51	98.88		
Koruyucu tutum	İşçi	70	52.34±11.86	116.19	9.22	.056
	Memur	52	47.65±112.10	94.44		
	Yönetici	30	53.26±14.89	118.87		
	Serbest meslek	146	46.27±12.71	86.73		
	Ev hanımı	102	50.56±12.76	107.13		
Otoriter tutum	İşçi	70	30.20±3.49	106.93	3.75	.440
	Memur	52	28.53±3.65	81.62		
	Yönetici	30	31.00±4.86	109.03		
	Serbest meslek	146	30.04±4.58	100.10		
	Ev hanımı	102	30.25±4.25	103.78		

Tablo 13’e göre, bireylerin meslekleri ile demokratik tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre demokratik tutum meslek değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum puanları açısından bireylerin meslekleri arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w=6.23$, $p=.182$].

Bireylerin meslekleri ile koruyucu tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre koruyucu tutum puanı meslek değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Koruyucu tutum puanları açısından bireylerin meslekleri arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w=9.22$, $p=.056$].

Bireylerin meslekleri ile otoriter tutum puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre otoriter tutum puanı meslek değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum puanları açısından bireylerin meslekleri arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w=3.75$, $p=.440$].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde on birinci olarak “bireylerin evlenme biçimleri ile bireylerin evlilik doyumu puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 14. Bireylerin Evlenme Biçimleri ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Evlenme biçimleri	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Evlilik doyumu	Görücü usulü	40	37.70±3.98	72.83	7.52	.023*
	Flört/aşk/severek	318	39.08±3.60	105.96		
	Akraba evliliği	42	37.76±3.54	85.52		

*p<0.05

Tablo 14’e göre, bireylerin evlenme biçimleri ile evlilik doyumu puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<0.05). Buna göre evlilik doyumu puanları açısından severek evlenen bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır [k-w=7.52, p=.023]. Gruplar arası farklılığı belirleyebilmek için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda flört / aşk / severek evlenen bireyler ile görücü usulü evlenen bireylerin ortalamalar arasındaki farklılık flört /aşk / severek evlenen bireylerin lehine anlamlı (U=1173.50 ; p<0.05) olduğu bulunmuştur. Flört /aşk / severek evlenen bireyler ile akraba evliliği ile evlenen bireylerin ortalamalar arasındaki farklılık flört / aşk / severek evlenen bireylerin lehine anlamlı (U=1228.00 ; p<0.05) olduğu bulunmuştur.

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde on ikinci olarak “bireylerin evlenme biçimleri ile bireylerin anne baba tutum envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 15. Bireylerin Evlenme Biçimleri ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

Evlenme biçimleri		N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Demokratik tutum	Görücü usulü	40	50.00±9.31	82.53	2.38	.303
	Flört/aşk/severek	318	53.19±10.02	101.74		
	Akraba evliliği	42	54.33±11.44	108.26		
Koruyucu tutum	Görücü usulü	40	52.45±10.85	115.65	1.84	.397
	Flört/aşk/severek	318	48.86±13.12	99.69		
	Akraba evliliği	42	48.04±12.29	92.17		
Otoriter tutum	Görücü usulü	40	29.10±3.66	88.75	1.65	.437
	Flört/aşk/severek	318	30.02±4.29	100.48		
	Akraba evliliği	42	30.66±4.35	111.81		

Tablo 15’e göre bireylerin evlenme biçimleri ile demokratik tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre demokratik tutum evlenme biçimi değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum puanları açısından bireylerin evlenme biçimleri arasında anlamlı bir fark yoktur [k-w=2.38 , p=.303].

Bireylerin evlenme biçimleri ile koruyucu tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre koruyucu tutum evlenme biçimi değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Koruyucu tutum puanları açısından bireylerin evlenme biçimleri arasında anlamlı bir fark yoktur [k-w= 1.84 , p=.397].

Bireylerin evlenme biçimleri ile otoriter tutum puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre otoriter tutum evlenme biçimi değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum puanları açısından bireylerin evlenme biçimleri arasında anlamlı bir fark yoktur [k-w= 1.65 , p=.437].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde on üçüncü olarak “bireylerin çocuk durumları ile evlilik doyumu puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 16. Bireylerin Çocuk Durumları ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Çocuk	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Evlilik doyumu	Çocuğu yok	84	39.57±4.23	108.73	7.92	.048*
	1 çocuğu var	104	39.73±4.27	114.78		
	2 çocuğu var	176	38.27±1.96	98.50		
	3 çocuğu ve daha fazla	36	38.00±3.04	88.55		

*P<0.05

Tablo 16'ya göre, bireylerin çocuk sayıları arasında evlilik doyumu puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<0.05). Buna göre evlilik doyumu puanları açısından 1 çocuğu olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır [k-w=7.92, p=.048]. Gruplar arası farklılığı belirleyebilmek için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda 1 çocuğu olan bireylerin 3 ve daha fazla çocuğu olan bireylere göre evlilik doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=906.00, p=.021<0.05).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde on dördüncü olarak “bireylerin çocuk durumları ile bireylerin anne baba tutum envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 17. Bireylerin Çocuk Durumu ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Çocuk	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Demokratik tutum	Çocuğu yok	84	52.83±10.65	98.52	.690	.876
	1 çocuğu var	104	52.23±10.41	96.00		
	2 çocuğu var	176	53.46±9.76	104.01		
	3 çocuğu ve daha fazla	36	53.27±10.36	100.94		
Koruyucu tutum	Çocuğu yok	84	49.16±13.49	99.42	2.05	.562
	1 çocuğu var	104	48.63±12.49	98.19		
	2 çocuğu var	176	48.63±12.93	98.59		
	3 çocuğu ve daha fazla	36	52.94±11.94	119.03		
Otoriter tutum	Çocuğu yok	84	29.23±3.82	90.25	2.47	.480
	1 çocuğu var	104	29.98±4.40	101.50		
	2 çocuğu var	176	30.36±4.21	106.19		
	3 çocuğu ve daha fazla	36	30.05±4.89	93.69		

Tablo 17’ye göre, bireylerin çocuk durumları ile demokratik tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre demokratik tutum düzeyi çocuk değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum puanları açısından bireylerin çocuk durumları arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w=.690$, $p=.876$].

Bireylerin çocuk durumları ile koruyucu tutum puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre koruyucu tutum düzeyi çocuk değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Koruyucu tutum puanları açısından bireylerin çocuk durumları arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w= 2.05$, $p=.562$].

Bireylerin çocuk durumları ile otoriter tutum puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre otoriter tutum düzeyi çocuk değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum puanları açısından bireylerin çocuk durumları arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w= 2.47$, $p=.480$].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde on beşinci olarak “bireylerin evlilik süreleri ile bireylerin evlilik doyumu puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 18. Bireylerin Evlilik Süreleri ile Evlilik Doyumu Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Evlilik süresi
Evlilik doyumu	r	-.126
	p	.076

Tablo 18'e göre, bireylerin evlilik süreleri ile bireylerin evlilik doyumu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (r: -.126, $p>0.05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde on altıncı olarak "bireylerin evlilik süreleri ile bireylerin anne baba tutum envanteri puanları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 19. Bireylerin Evlilik Süreleri ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

		Evlilik süresi
Demokratik tutum	r	.070
	p	.327
Koruyucu tutum	r	-.030
	p	.676
Otoriter tutum	r	.082
	p	.248

Tablo 19'a göre, bireylerin evlilik süreleri ile bireylerin demokratik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (r: .070, $p>0.05$).

Bireylerin evlilik süreleri ile bireylerin koruyucu tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (r: -.039, $p>0.05$).

Bireylerin evlilik süreleri ile bireylerin otoriter tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır (r: .082, $p>0.05$).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde on yedinci olarak “bireylerin eşleriyle olan cinsel yaşamdan memnun olup olmamaları ile bireylerin evlilik doyumu ölçeğinin puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 20. Bireylerin Eşleriyle Olan Cinsel Yaşamdan Memnun Olup Olmamaları ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Memnun olma durumları	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Evlilik doyumu	Çok memnun	162	39.77±3.96	114.97	8.90	.012*
	Memnun	154	38.26±3.17	94.25		
	Memnun değil	84	38.07±3.38	88.69		

*p<0.05

Tablo 20’ye göre, bireylerin cinsel yaşamdan memnun olup olmadıkları arasında evlilik doyumu puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<0.05). Buna göre evlilik doyumu puanları açısından cinsel yaşamdan çok memnun olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır [k-w=8.90, p=.012]. Gruplar arası farklılığı belirleyebilmek için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda cinsel yaşamdan çok memnun olan bireylerin evlilik doyum düzeylerinin memnun olmayan bireylere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=856.50; p=.011<0.05).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde on sekizinci olarak “bireylerin eşleriyle olan cinsel yaşamdan memnun olup olmamaları ile bireylerin anne baba tutum envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 21. Bireylerin Eşleriyle Olan Cinsel Yaşamdan Memnun Olup Olmamaları ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Açısından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Memnun olma durumları	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Demokratik tutum	Çok memnun	162	52.85±9.80	99.36	.419	.811
	Memnun	154	53.59±10.72	103.64		
	Memnun değil	84	52.16±9.73	96.93		
Koruyucu tutum	Çok memnun	162	49.38±12.99	101.29	.436	.804
	Memnun	154	48.32±12.64	97.46		
	Memnun değil	84	50.14±13.03	104.55		
Otoriter tutum	Çok memnun	162	29.20±3.76	90.34	7.24	.027*
	Memnun	154	30.00±4.12	100.71		
	Memnun değil	84	31.52±4.94	119.70		

*p<0.05

Tablo 21'e göre, bireylerin cinsel yaşamdan memnun olup olmamaları ile demokratik tutum puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre demokratik tutum düzeyi cinsel yaşamdan memnunluk değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum puanları açısından bireylerin cinsel yaşamdan memnun olup olmadıkları arasında anlamlı bir fark yoktur [k-w=.419 , p=.811].

Bireylerin cinsel yaşamdan memnun olup olmamaları ile koruyucu tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre koruyucu tutum düzeyi cinsel yaşamdan memnunluk değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Koruyucu tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin cinsel yaşamdan memnun olup olmadıkları arasında anlamlı bir fark yoktur [k-w= .436 , p=.804].

Bireylerin cinsel yaşamdan memnun olup olmamaları ile otoriter tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.05$). Buna göre otoriter tutum puanları açısından cinsel yaşamdan memnun olmayan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır [k-w=7.24, p=.027]. Gruplar arası farklılığı belirleyebilmek için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda cinsel yaşamdan memnun olmayan bireylerin otoriter

tutum düzeyleri cinsel yaşamdan memnun olan bireylere göre daha yüksek olduğu bulunmuştur (U=1009.50, p=.027<0.05).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde on dokuzuncu olarak “bireylerin sinema-tiyatroya gitme sıklıkları ile bireylerin evlilik doyumu ölçeğinin puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 22. Bireylerin Sinema-Tiyatroya Gitme Sıklıkları ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Gitme sıklığı	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Evlilik doyumu	Hiç gitmemekte	110	37.61±2.37	80.24	12.67	.005*
	Ayda 1 kere	80	38.67±4.34	97.33		
	Ayda 2 kere	144	39.78±3.12	121.53		
	2 ayda 1 kere	66	39.33±4.08	108.10		

*p<0.05

Tablo 22’ye göre, bireylerin sinema-tiyatroya gitme sıklıkları ile evlilik doyumu puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<0.05). Buna göre evlilik doyumu puanları açısından sinema-tiyatroya ayda 2 kere giden bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır [k-w=12.67, p=.005]. Gruplar arası farklılığı belirleyebilmek için yapılan Mann Whitney U testi sonucunda sinema-tiyatroya ayda 2 kere giden bireylerin sinema-tiyatroya gitmeyen bireylere göre evlilik doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır (U=817.00, p=.033<0.05).

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirminci olarak “bireylerin sinema-tiyatroya gitme sıklıkları ile bireylerin anne baba tutum envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 23. Bireylerin Sinema-Tiyatroya Gitme Sıklıkları ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Gitme sıklığı	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Demokratik tutum	Hiç gitmemekte	110	51.79±10.42	93.56	2.12	.547
	Ayda 1 kere	80	52.77±9.34	99.06		
	Ayda 2 kere	144	54.39±9.51	107.55		
	2 ayda 1 kere	66	53.89±10.66	106.40		
Koruyucu tutum	Hiç gitmemekte	110	47.29±13.37	90.97	4.71	.194
	Ayda 1 kere	80	49.90±13.53	104.51		
	Ayda 2 kere	144	48.48±11.95	97.77		
	2 ayda 1 kere	66	52.69±12.64	117.47		
Otoriter tutum	Hiç gitmemekte	110	30.36±4.75	104.71	.954	.812
	Ayda 1 kere	80	29.12±2.94	92.89		
	Ayda 2 kere	144	30.19±4.41	102.16		
	2 ayda 1 kere	66	30.16±4.50	101.34		

Tablo 23’e göre, bireylerin sinema-tiyatroya gitme sıklıkları ile demokratik tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre demokratik tutum düzeyi sinema-tiyatroya gitme sıklığı değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum alt ölçeği puanları açısından bireylerin sinema-tiyatroya gitme sıklıkları arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w=2.12$, $p=.547$].

Bireylerin sinema-tiyatroya gitme sıklıkları ile koruyucu tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre koruyucu tutum düzeyi sinema-tiyatroya gitme sıklığı değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Koruyucu tutum puanları açısından bireylerin sinema-tiyatroya gitme sıklıkları arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w= 4.71$, $p=.194$].

Bireylerin sinema-tiyatroya gitme sıklıkları ile otoriter tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre otoriter tutum düzeyi sinema-tiyatroya gitme sıklığı değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum puanları açısından bireylerin sinema-tiyatroya gitme sıklıkları arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w= .954$, $p=.812$].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi birinci olarak “bireylerin ebeveyninden algıladığı tutumlar ile bireylerin evlilik doyumu ölçeğinin puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 24. Bireylerin Ebeveyninden Algıladığı Tutumlar ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Tutum	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Evlilik doyumu	Otoriter tutum	100	38.64±3.33	102.12	.070	.966
	Demokratik tutum	184	38.88±3.93	100.38		
	Koruyucu tutum	116	38.84±3.65	99.38		

Tablo 24’e göre, bireylerin ebeveyninden algıladığı tutumlar ile evlilik doyumu puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre evlilik doyumu ile demokratik tutum arasında da anlamlı bir farklılık yoktur. Evlilik doyumu puanları açısından bireylerin ebeveyninden algıladığı tutumlar arasında anlamlı bir fark yoktur [k-w=.070, p= .966].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirminci olarak “bireylerin ebeveyninden algıladığı tutumlar ile bireylerin anne baba tutum envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 25. Bireylerin Ebeveyninden Algıladığı Tutumlar ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Tutum	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Demokratik tutum	Otoriter tutum	100	49.81±8.72	81.86	16.58	.000*
	Demokratik tutum	184	56.64±9.85	121.09		
	Koruyucu tutum	116	51.48±10.31	92.53		
Koruyucu tutum	Otoriter tutum	100	48.90±12.55	100.15	.079	.961
	Demokratik tutum	184	49.52±12.77	101.89		
	Koruyucu tutum	116	48.88±13.25	99.26		
Otoriter tutum	Otoriter tutum	100	32.14±4.58	129.44	27.13	.000*
	Demokratik tutum	184	30.07±4.03	102.95		
	Koruyucu tutum	116	28.25±3.36	75.52		

*p<0.05

Tablo 25'e göre, bireylerin ebeveyninden algıladığı tutumlar ile demokratik tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<0.05). Buna göre demokratik tutum puanları açısından ebeveyninden algıladığı tutumun demokratik olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır [k-w=16.58, p=.000]. Demokratik tutum algılayan bireyler ile otoriter tutum algılayan bireylerin ortalamalar arasındaki farklılık demokratik tutum algılayan bireylerin lehine anlamlı (U=1173.50; p=.019<0.05) ; demokratik tutum algılayan bireyler ile koruyucu tutum algılayan bireylerin ortalamalar arasındaki farklılık demokratik tutum algılayan bireylerin lehine anlamlı (U=708.00; p=.027<0.05) olduğu bulunmuştur.

Bireylerin ebeveyninden algıladığı tutumlar ile koruyucu tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır (p>0.05). Koruyucu tutum puanları açısından bireylerin ebeveyninden algıladığı tutumlar arasında anlamlı bir fark yoktur [k-w= .079 , p=.961].

Bireylerin ebeveyninden algıladığı tutumlar ile otoriter tutum puanı açısından arasında olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır (p<0.05). Buna göre otoriter tutum puanları açısından ebeveyninden algıladığı tut yapılan Mann Whitney U testi sonucunda otoriter tutum algılayan bireyler ile koruyucu tutum algılayan bireylerin ortalamalar

arasındaki farklılık otoriter tutum algılayan bireylerin lehine anlamlı ($U=691.50$; $p=.038<0.05$) olduğu bulunmuştur.

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi birinci olarak “bireylerin eşlerinden algıladığı tutumlar ile bireylerin evlilik doyumu puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 26. Bireylerin Eşlerinden Algıladığı Tutumlar ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Tutum	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Evlilik doyumu	Otoriter tutum	160	38.72±3.16	97.32	.562	.755
	Demokratik tutum	148	39.01±4.01	103.78		
	Koruyucu tutum	92	38.55±3.51	98.03		

Tablo 26’ya göre, bireylerin eşlerinden algıladığı tutumlar ile evlilik doyumu puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre demokratik tutum değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum puanları açısından bireylerin eşlerinden algıladığı tutumlar arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w=.562$, $p=.755$].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi ikinci olarak “bireylerin eşlerinden algıladığı tutumlar ile bireylerin anne baba tutum envanter puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 27. Bireylerin Eşlerinden Algıladığı Tutumlar ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Tutum	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Demokratik tutum	Otoriter tutum	160	53.48±10.20	103.73	.701	.704
	Demokratik tutum	148	52.54±9.85	96.79		
	Koruyucu tutum	92	53.29±10.58	103.59		
Koruyucu tutum	Otoriter tutum	160	50.94±13.63	108.48	1.35	.508
	Demokratik tutum	148	48.58±12.59	98.88		
	Koruyucu tutum	92	48.44±12.53	96.19		
Otoriter tutum	Otoriter tutum	160	29.52±3.80	98.41	.498	.780
	Demokratik tutum	148	30.42±4.48	103.58		
	Koruyucu tutum	92	29.74±4.20	97.42		

Tablo 27’ye göre, bireylerin eşlerinden algıladığı tutumlar ile demokratik tutum i puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Demokratik tutum puanları açısından bireylerin eşlerinden algıladığı tutumlar arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w= .701$, $p=.704$].

Bireylerin eşlerinden algıladığı tutumlar ile koruyucu tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Koruyucu tutum puanları açısından bireylerin eşlerinden algıladığı tutumlar arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w= 1.35$, $p=.508$].

Bireylerin eşlerinden algıladığı tutumlar ile otoriter tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.05$). Otoriter tutum puanları açısından bireylerin eşlerinden algıladığı tutumlar arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w= .498$, $p=.780$].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi üçüncü olarak “bireylerin eşleriyle ev işlerini paylaşma durumları ile bireylerin evlilik doyumu puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 28. Bireylerin Eşleriyle Ev İşlerini Paylaşma Durumu ile Evlilik Doyumu Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

	Paylaşma	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Evlilik doyumu	Paylaşırlar	160	38.50±3.68	95.24	2.75	.252
	Bazen paylaşırlar	148	38.41±2.76	98.73		
	Hiç paylaşmazlar	92	39.95±4.61	112.50		

Tablo 28’e göre, bireylerin eşleriyle ev işlerini paylaşma durumları ile evlilik doyumu puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre demokratik tutum paylaşma değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum puanları açısından bireylerin eşleriyle ev işlerini paylaşma durumları arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w=2.75$, $p=.252$].

Bu araştırmanın genel amacı çerçevesinde yirmi dördüncü olarak “bireylerin eşleriyle ev işlerini paylaşma durumları ile bireylerin anne baba tutum envanteri puanları arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aranmaktadır.

Tablo 29. Bireylerin Eşleriyle Ev İşlerini Paylaşma Durumu ile Anne-Baba Tutum Envanteri Puanları Bakımından “Kruskal Wallis Testi” ile Karşılaştırılması

Ölçek	Paylaşma	N	$\bar{X} \pm SS$	S. Ort.	k-w	p
Demokratik tutum	Paylaşırlar	160	52.91±10.34	99.89	1.61	.447
	Bazen paylaşırlar	148	53.87±9.70	106.16		
	Hiç paylaşmazlar	92	51.71±10.44	92.45		
Koruyucu tutum	Paylaşırlar	160	48.17±12.35	97.26	2.27	.321
	Bazen paylaşırlar	148	51.00±13.10	108.30		
	Hiç paylaşmazlar	92	47.80±13.10	93.58		
Otoriter tutum	Paylaşırlar	160	29.38±3.81	94.94	1.66	.435
	Bazen paylaşırlar	148	30.32±4.66	101.55		
	Hiç paylaşmazlar	92	30.54±4.18	108.48		

Tablo 29’a göre, bireylerin eşleriyle ev işlerini paylaşma durumları ile demokratik tutum puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre demokratik tutum paylaşma değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Demokratik tutum puanları açısından bireylerin eşleriyle ev işlerini paylaşma durumları arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w= 1.61$, $p=.447$].

Bireylerin eşleriyle ev işlerini paylaşma durumları ile koruyucu tutum puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamaktadır ($p>0.05$). Buna göre koruyucu tutum puanı paylaşma değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Koruyucu tutum puanları açısından bireylerin eşleriyle ev işlerini paylaşma durumları arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w= 2.27, p=.321$].

Bireylerin eşleriyle ev işlerini paylaşma durumları ile otoriter tutum puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmaktadır ($p<0.05$). Buna göre otoriter tutum puanı paylaşma değişkenine göre farklılık yaratmamaktadır. Otoriter tutum puanları açısından bireylerin eşleriyle ev işlerini paylaşma durumları arasında anlamlı bir fark yoktur [$k-w= 1.66, p=.435$].

Tablo 30. Anne Baba Tutumu ile Evlilik Doyumu Arasındaki Korelasyon

		Demokratik Tutum	Koruyucu Tutum	Otoriter Tutum	Evlilik Doyumu
Evlilik Doyumu	r	0,202**	0,077	0,101	1,000
	p	0,003	0,263	0,138	0,000

Evlilik Doyumu ve demokratik tutum arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır ($r=0.202; p=0,003<0.05$). Diğer değişkenler arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0.05$).

Tablo 31. Anne Baba Tutumunun Evlilik Doyumu Üzerine Etkisi

Bağımlı Değişken	Bağımsız Değişken	β	t	p	F	Model (p)	R²
Evlilik Doyumu	Sabit	19,468	10,462	0,000	3,400	0,019	0,033
	Demokratik Tutum	0,320	2,764	0,006			
	Koruyucu Tutum	-0,067	-1,070	0,286			
	Otoriter Tutum	-0,004	-0,026	0,980			

Demokratik tutum, koruyucu tutum, otoriter tutum ile evlilik doyumu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=3,400; p=0,019<0.05$).

Evlilik doyumu düzeyinin belirleyicisi olarak demokratik tutum, koruyucu tutum, otoriter tutum değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,033$). Bireylerin demokratik tutum düzeyi evlilik doyum düzeyini

arttırmaktadır ($\beta=0,320$). Bireylerin koruyucu tutum düzeyi evlilik doyum düzeyini etkilememektedir ($p=0.286>0.05$). Bireylerin otoriter tutum düzeyi evlilik doyum düzeyini etkilememektedir ($p=0.980>0.05$).

5. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın sonuçlarına göre bireylerin cinsiyetleri ile anne baba tutumları değerlendirildiğinde; anlamlı farklılaşma olmadığı dikkat çekmiştir ($p>0.05$). Aktaş (2011), cinsiyet temelinde lise öğrencilerinin anne babaya dair fikirlerini araştırmıştır. Araştırmaya göre, kız öğrenciler erkeklere nazaran anne ve babalarını daha demokratik bulmuşlardır. Erkek öğrencilerin ise, anne balarını otoriter ve de muhafazacı olarak gördüklerini belirtmiştir. Ersoy (2013), çalışmasını ortaokul öğrencileri ile yapmıştır. Çalışmasında, cinsiyet farklılığına göre, ebeveynlerin demokratik, muhafazacı istekçi tavırlarında anlamlı bir değişiklik bulunmadığını fakat otoriter manada erkeklerden yana anlamlı bir değişiklik bulunduğunu saptamıştır. Bu ve buna benzer diğer araştırmalarda erkeklerin ebeveynlerini daha hoşgörülü bulduklarını kızların ise, otoriter olarak belirttikleri belirlenmiştir. Bunun sebebi ise, Türk toplumunun geleneksel yapısının erkeklere daha fazla hoşgörülü olmasındandır. Toplumsal çevrede ve ailede kız ve erkek çocuklarına değişik şekilde davranılmaktadır. Erkek çocukların agresif tutumlarına karşı hoşgörülü olunmaktadır. Aynı durum kız çocukları için geçerli değildir (Kırımoğlu vd., 2008). Buradan hareketle literatürden farklı sonuç elde edildiğini söylemek mümkündür.

Cinsiyet değişkeni ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Tezer (1994), Soyer (2006) ve Çınar (2008) yaptıkları çalışmalarda cinsiyet ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır. Buradan hareketle literatürle tutarlı sonuçlar elde edildiğini söylemek mümkündür. Ancak Çınar (2008), çalışmasında cinsiyet rolleri ile evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki olduğunu bulmuştur. Cinsiyet rolü kadınsı ve androjen olan kişilerin, cinsiyet rolü erkeksi ve belirsiz olanlara göre evlilik doyumu daha yüksek olduğu görülmüştür.

Bireylerin eşleriyle olan yaş farkları ile bireylerin evlilik doyum puanları arasında istatistiksel olarak negatif yönde düşük bir ilişki bulunmuştur. Buna göre eşler arasındaki yaş farkı arttıkça evlilik doyumu ölçeğinden alınan puan da düşmektedir. Bireylerin eşleriyle olan yaş farkları ile bireylerin evlilik doyumu ölçeğinden aldığı puanları arasında istatistiksel olarak negatif yönde düşük bir ilişki olduğu bulgusu literatür çerçevesinde değerlendirildiğinde farklı sonuçlar elde edildiği dikkat çekmektedir. Çağ ve Yıldırım (2013, s.17) “Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler”

adını verdikleri çalışmalarında yaş farkının evlilik doyumunu yordamadığını belirtmişlerdir. Benzer şekilde ebeveyn tutumlarını etkileyen bir faktör de olmadığı saptanmıştır. Bir diğer çalışmada (Müler ve ark. 1999) erkeklerde çiftin yaş farkı ile cinsel doyum arasında olumlu ilişki olduğu ve evlilik doyumunun da bu bağlamda etkilendiğinin belirtildiği görülmektedir.

Diğer bir sosyodemografik değişken olan gelir düzeyi incelendiğinde; gelir düzeyi yüksek olan bireylerin gelir düzeyi ortanın altında olan bireylere göre evlilik doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Buna göre evlilik doyumu puanları açısından gelir düzeyi yüksek olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır. Fakat ebeveyn tutumunda gelir düzeyi anlamlı bir farklılaşma yaratmamaktadır. Erberk ve diğerleri (2005), araştırmalarında belirtmişlerdir ki, evlilik doyumu evli çiftlerin ekonomik durumlarına göre değişmektedir. Bu netice, yaşam koşullarının güç olmasından dolayı, evli kişilerin sosyo-ekonomik seviyelerinin bilincinde olmalarından kaynaklanmaktadır. Yıldırım (1993, s.27) ve Polat (2006) çalışmalarında ekonomik durumun evlilik doyumunu yordamakta olduğunu ve de ekonomik seviye ilerledikçe evlilik doyumunun da ilerlediğini belirtmişlerdir. Bu bulgular araştırma sonucunu desteklemektedir.

Benzer şekilde eğitim düzeyi de sadece evlilik doyumunda anlamlı farklılaşma yarattığı görülmektedir. Evlilik doyumu puanları açısından yüksek lisans mezunu olan bireylerin lehine anlamlı bir fark vardır. Bu bağlamda, yüksek lisans mezunu olan bireylerin ilkökul ve ortaokul mezunu bireylere göre evlilik doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bu sonuçlarda, eğitim düzeyinin düşük olmasının, çiftler arasındaki ilişkinin niteliğini tespit eden, sevgi belirtme şekli, iletişim, çiftler arasındaki fikir beyanı ve beraber vakit geçirme hususlarında çok fazla anlaşmazlığa sebep olduğu belirtilmektedir. Kamo (1993), araştırmasında evli kişileri birtakım demografik unsurlar noktasında değerlendirmiştir. O da, eğitim seviyesi düşük olan kişilerin evliliklerinde sıkıntılar olduğunu belirtmiştir. Bulut (1991), kadınların eğitim seviyesinin artmasıyla evlilikteki durumlarının kötüye gittiğini belirtmiştir. Aynı zamanda ekonomik seviyesi yüksek olan kadınların evliliklerini olumlu olarak belirttikleri saptanmıştır.

Meslekler açısından değerlendirme yapıldığında; bağımlı değişkenlerde anlamlı bir farklılaşma olmadığı görülmektedir. Terry ve Kottman (1995), sağlıklı ailelerdeki çiftlerin evliliklerinin doyurucu ve uzlaşmacı olduğunu belirtmişlerdir. Çiftler arasındaki düzgün iletişimin, yardım ve onayın, aileye dair yükümlülüklerin tamamlanmasının, çocuklara bakmanın, karşılıklı saygı duymanın ve birbirine önem vermenin, birlikte vakit geçirmenin, sorunlarla birlikte baş etmenin, eşlerin aile ekonomisine fayda sağlamasının ve bir mesleklerinin olmasının evlilik hayatlarındaki psikolojik tatmini etkilediği belirtilmiştir. Buradan hareketle meslek değişkeni bakımından literatürden farklı bir sonuç çıkmıştır.

Evlenme biçimleri açısından değerlendirme yapıldığında; bağımlı değişkenlerde sadece evlilik doyumunda anlamlı bir farklılaşma olduğu görülmektedir. Evlenme biçimleri ile anne baba tutumları arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Bireylerin evlenme biçimleri ile evlilik doyumu puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Flört/aşk/severek evlenen bireylerin görücü usulü ve akraba evliliği ile evlenen bireylere göre evlilik doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. South ve Lloyd (1995), evliliğin birçok şeyden etkilendiğini belirtmekte ve de evliliği analiz etmede cinsiyet, kültür, ilişki durumu, çocuk sayısı, evlenme şekli ve eğitim gibi unsurların önemli olduğunu belirtmektedir. Taştan'ın (1996) çalışmasında, evli kişilere iletişim sıkıntısına dair bir senaryo verilmiştir. Videoya çekilmiş ve gözlenmiştir. Çiftlerin evlilik biçimi (anlaşarak ya da görücü usulü) ve cinsiyete göre sorun çözme anında kullanılan dil ve dilin pozitif olma durumu değerlendirilmiştir. Daha sonra eşler kaydedilen görüntüleri gözlem formuyla birlikte analiz etmiştir. Anlaşarak evlenenler, görücü usulü evlenenlere nazaran sıkıntılı hallerde başvurdukları sorun giderme tekniğinde sorun olduğunu anlar anlamaz pozitif iletişimi arttırmışlardır. Bununla birlikte kadınların da sorun anında olumlu iletişimi arttırdıkları belirlenmiştir. Ebeveyn tutumunda evlilik türünün literatürde araştırılmadığı görülmektedir dolayısıyla karşılaştırma adına yeni çalışmaların eklenmesi gerekmektedir.

Bireylerin sahip olduğu çocuk sayısı ile evlilik doyumu puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Katılımcıların çocuk durumları evlilik doyumu açısından değerlendirildiğinde; 1 çocuğu olan bireylerin 3 ve daha fazla çocuğu olan bireylere göre evlilik doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Anne

baba tutumları ile çocuk sayısı arasında ise anlamlı farklılaşma görülmemiştir. Kukay (2005), iki bin iki yüz kırk bir kadın ve bin yedi yüz seksen beş erkek katılımcının dahil olduğu araştırmasında çocuklu çiftlere nazaran kendi rızalarıyla çocuk sahibi olmayanların evlilik doyumlarının daha fazla olduğunu belirtmiştir (Akt. Çınar, 2008). Diğer araştırma neticeleri de belirtmektedir ki, çocuk sayısının artmasıyla evlilik doyumu azalmaktadır (Pletchaty, Couturier, cote ve Roy, 1996). Buradan hareketle literatürle tutarlı sonuçlar elde edildiği görülmüştür.

Bireylerin evlilik süreleri ile bireylerin evlilik doyumu puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Buradan hareketle yeni evli bireylerle uzun yıllardır evli olan bireylerin evliliklerinden aldıkları doyumun benzer olduğu söylenebilir. Çağ (2011)'in yapmış olduğu çalışmada da evlilik süresi ile evlilik doyumu arasında bir ilişki bulunamamıştır. Bireylerin evlilik süreleri ile anne baba tutumları arasında da anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Bireylerin cinsel yaşamdan memnun olup olmaması ile evlilik doyumu puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Cinsel yaşamdan çok memnun olan bireylerin memnun olmayan bireylere göre evlilik doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Banmen ve Vogel (1985)'in cinsel tatmin ve evlilik doyumu arasındaki irtibatı araştıran çalışmalarına göre, bu konunun kadınlar için önemli unsuru eşleriyle cinselliğe dair açık konuşmak olduğu belirtilmiştir. Bu noktada eşler cinsellik hususunda ne kadar açık şekilde konuşabiliyorsa cinsel tatmin ve evlilik doyumları da o oranda artıyordur (Akt. Long, 2005). Morokoff ve Gilliland (1993)'in yaptıkları çalışmada ise cinsel tatmin ve cinsel faaliyetle evlilik doyumu arasındaki ilişki araştırılmış, kişilerin cinsel tatmini ve ilişkiye girme sıklığının evlilik doyumuyla alakalı olduğu belirlenmiştir (Akt. Üncü, 2007). Bu bağlamda literatür ile uyumlu sonuç alındığını söylemek mümkündür. Bu bağlamda literatür ile uyumlu sonuç alındığını söylemek mümkündür.

Ebeveyn tutumları bakımından ise cinsel yaşamdan memnun olmayan bireylerin cinsel yaşamdan memnun olan bireylere göre otoriter tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Literatürde bu konuya dair tek bir kaynak bulunmuştur ve bu bulgu

ile paraleldir (Sabatelli ve Waldron, 1995). Ölçeklerde bu bağlamda cinsel doyum ve ebeveyn tutumu ile birlikte ele alınması gerekliliğini ifade ettikleri görülmektedir.

Evlilik doyumu puanları açısından sinema-tiyatroya ayda 2 kere giden bireylerin lehine anlamlı bir fark olduğu görülmüştür. Sinema-tiyatroya ayda 2 kere giden bireylerin evlilik doyum düzeylerinin sinema ve tiyatroya hiç gitmeyen bireylere göre evlilik doyum düzeylerinin daha yüksek olduğu görülmüştür. Ebeveyn tutumu açısından anlamlı bir farklılaşma olmadığı dikkat çekmiştir. Literatürde bu konuya dair kaynak bulmakta zorlanılmıştır. Haldford, Kelly ve Markman (1997), evlilikte anlaşmayı, eşlerin birbirlerine dair olumlu hislerinin ve fikirlerinin olması, olumlu iletişimlerinin olması, herhangi bir sorun anında bunu giderecek yetilerinin bulunması ve çiftlerin eğlenerek vakit geçirmesi şeklinde belirtmişlerdir. Böylelikle birlikte gerçekleştirilen aktivitelerin öneminin gözler önüne serildiğini ve önemli olduğu ifade edilebilir.

Bireylerin ebeveyninden algıladığı tutumlar ile demokratik tutum puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Ebeveyninden algıladığı tutum demokratik olan bireylerin, demokratik tutum düzeyleri, ebeveyninden algıladığı tutum otoriter ve koruyucu olan bireylere göre daha yüksektir. Bireylerin ebeveyninden algıladığı tutumlar ile otoriter tutum puanı açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur. Ebeveyninden algıladığı tutum otoriter olan bireylerin, koruyucu tutum algılayan bireylere göre otoriter tutum düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu hipotezi destekleyen bir bulgu olarak oldukça önem teşkil etmektedir.

Bireylerin eşleriyle ev işlerini paylaşma ve evlilik doyumu arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Çağ'ın (2013) yapmış olduğu çalışmada ise algılanan eş desteği evlilik doyumunu artırdığı görülmüştür. Buradan hareketle literatürden farklı sonuçlar elde edilmiştir. Bireylerin ev işlerini paylaşma ile demokratik anne baba tutumları arasında da anlamlı bir ilişki bulunamamıştır.

Evlilik doyumu ve demokratik tutum arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki bulunmaktadır. Diğer değişkenler arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Demokratik tutum, koruyucu tutum, otoriter tutum ile evlilik uyumu

arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Evlilik uyumu düzeyinin belirleyicisi olarak demokratik tutum, koruyucu tutum, otoriter tutum değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür. Bireylerin demokratik tutum düzeyi evlilik uyumu düzeyini arttırmaktadır. Bireylerin koruyucu tutum düzeyinin evlilik uyumu düzeyini etkilemediği bulunmuştur. Bireylerin otoriter tutum düzeyinin evlilik uyumu düzeyini etkilemediği görülmüştür.

Evlilik doyumu ve demokratik tutum arasında çok zayıf, pozitif yönde anlamlı ilişki saptanmış olması da şaşırtıcı olmamıştır. Bireylerin algıladıkları demokratik tutum düzeyi arttıkça evlilik doyumu da olumlu etkilenmektedir. Bunun yanı sıra, diğer tutumların etki etmediği saptanmıştır. Demokratik bir aile tutumu ile büyüyen bireyin sağlıklı ve düzeyli ilişkiler kurabilen, özgüveni yüksek, özerk bireyler oldukları görülmektedir. Bunun sebebi, aile ortamında, kendilerini ifade etmelerine yönelik destek görmüş olmaları ve kendilerine saygı duyulmasıdır. Bu sebeple diğerlerinin refahına daha özen gösteren, sabırlı, sakin bireyler olmaları muhtemeldir. Kendi kontrollerini oluşturabilmeleri bireyselleşme sürecine girildiğinde daha başarılı olmalarını sağlayabilmektedir (Mize, Camp ve Pettit, 1997). Dolayısıyla evlilik uyumunun olumlu etkilenmiş olması kaçınılmazdır.

5.1. Öneriler

Bu bölümde araştırma sonucunda araştırmacılara ve uygulama yapan kişilere yönelik birtakım önerilerde bulunulacaktır.

- 1) Araştırma sonuçlarına göre demokratik anne baba tutumunun evlilik doyumunu artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Koruyucu-istekçi ve otoriter tutumun ise evlilik uyumunu etkilemediği görülmüştür. Anne, babalara, evli ve evlenecek çiftlere yönelik anne baba tutumları, evlilik, aile ilgili seminerler ve eğitimler düzenlenebilir. Bu sayede bireylerin bu konularda bilinçli bir farkındalık kazanması sağlanabilir.
- 2) Bu araştırma İstanbul ili Üsküdar, Kadıköy ve Tuzla ilçelerinde gerçekleştirilmiştir. Farklı şehirler, bölgeler ve ilçelerde farklı çalışma

grupları ile bu çalışma gerçekleştirilip sonuçları bu araştırma ile karşılaştırılabilir.

- 3) Bu araştırmada demokratik, koruyucu-istekçi, otoriter anne baba tutumları ile evlilik doyumu arasındaki ilişki ve etkisi incelenmiştir. Farklı anne baba tutumları ile evlilik doyumu arasındaki ilişki ve etki durumu incelenebilir.
- 4) Bu araştırmadaki bulgular bazı araştırma sonuçları ile tutarlı çıkarken bazı araştırma sonuçlarına göre farklılık arz etmektedir. Bu farklı sonuçlar örneklem farklılıklarından veya yöntemin farklı olmasından kaynaklanabilir. Yeni çalışmalar ile bu farklılıkların sebebi daha net ve açık şekilde görülebilir.
- 5) Bu araştırmada, evli bireylerle çalışılmıştır. Ancak çift olarak evli bireyler çalışmaya dahil edilmemiştir. Sonraki çalışmalarda çift olarak evli bireyler çalışmaya dahil edilebilir. Aynı zamanda evli çiftlerden oluşan bir gruba uygulanabilir.

6. Kaynakça

- Akça, R. P. (2012). Ana Babaların Çocuk Yetiştirmede Aşırı Koruyucu Olmaları. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 1 (29), 1-13.
- Akın, A. (2008). The Scales of Psychological Well-being: A Study of Validity and Reliability. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 8(3), 741-750.
- Aksaray, S. (1999). *Adölesanların Benlik İmajlarını Etkileyen Etmenlerden Anne Baba Tutum Algısı*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana: Çukurova Üniversitesi.
- Aktaş, S. (2009). *Eşlerden Birinin Kaygı Düzeyi ile Evlilik Uyumu Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Aktaş, S. (2011). *9. Sınıfta Anne Baba Tutumları ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aral, N. (1997). *Fiziksel İstismar ve Çocuk*. Tekışık Ofset Baskı. Ankara.
- Baltaş, Z., Atakuman, Y. ve Duman, Y. (1998) “Standardization of the Perceived Stress Scale: Perceived Stress in Turkish Middle Managers”, *Stress and Anxiety Research Society, 19th International Conference: İstanbul*.
- Basat, Ç. (2004). *An Exploration of Marital Satisfaction, Locus of Control and Self-esteem as Predictors of Sexual Satisfaction*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Bıçakçı, M. Y. (2004). *Annesi Çalışan ve Çalışmayan Çocukların Anne Baba Tutumlarını Algılamalarının ve Benlik İmajlarının İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Bulut, İ. (1991). Türkiye’de Erken Evlenme, Türk Aile Ansiklopedisi 2. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı, Ankara.
- Burger, J. M. (2006). Kişilik. İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu (Çev.). İstanbul: Kaknüs.
- Burgess, E.W., Cottrell, L.S. (1998). Predicting Success or Failure In Marriage. Newyork: Thommas Press.
- Byrne, C. A., & Arias, I. (1997). Marital Satisfaction and Marital violence: Moderating Effects of Attributional Processes. *Journal of Family Psychology*, 11, 188-195.
- Candemir, F. (2000). *Anne-Baba Tutumlarının Çocuktaki Benlik Kavramı Üzerine Etkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Cüceloğlu, D. (2006). İnsan ve Davranışı (15.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çağ, P. (2011). *Evli Bireylerde Eş Desteği ve Evlilik Doyumu*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.
- Çağ, P. ve Yıldırım İ. (2013). Evlilik Doyumunu Yordayan İlişkisel ve Kişisel Değişkenler. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4 (39), 13-23.
- Çakıroğlu, B. (2007). *İlköğretim 7. ve 8. Sınıf Ergen Öğrencilerin Saldırgan Davranışlarıyla Ana-Baba tutumları Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: Yeditepe Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

- Çınar, L. (2008). *Evlilik Doyumu: Cinsiyet Roller ve Yardım Arama Tutumu*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Daker-White G., & Donovan, J. (2002). Sexual Satisfaction, Quality of Life and The Transaction of Intimacy in Hospital Patients' Accounts of Their (hetero) sexual Relationships. *Sociology of Health and Illness*, 24(1), 89-113.
- Diener, E. (1984). Subjective Well Being. *Psychological Bullentin*. (95) 3, 542-575.
- Dökmen, Ü. (1995). *Sanatta ve Günlük Yaşamda iletişim Çatışmaları ve Empati* (2. baskı). İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dönmezer, İ. (1999). *Ailede İletişim ve Etkileşim Sağlıklı İnsan Sağlıklı Aile*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Edwards, J. N., & Booth, A. (1994). Sexuality, Marriage, and Well-being: The middle years. In A. S. Rossi (Ed.), *Sexuality across the life course* (pp. 233–259). Chicago: University of Chicago Press.
- Ekşi. A. (1990). *Çocuk, Genç, Ana Babalar*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Erbek, E. & Beştepe, E., Akar, H., Eradamlar, N. ve Alpan, R.L. (2005). Evlilik Doyumu. *Düşünen Adam : Psikiyatri ve Nörolojik Bilimler Dergisi*, 18 (1), 39 – 47.
- Erdoğan, S. (2007). *Evlilik Uyumu ile Psikiyatrik Rahatsızlıklar, Bağlanma Stilleri ve Mizaç ve Karakter Özellikleri Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*. Yayımlanmamış Uzmanlık Tezi. Gazi Üniversitesi Tıp Fakültesi Psikiyatri Anabilim Dalı: Ankara.

- Ersoy, E. (2013). *Ortaokul Öğrencilerinin Algıladıkları Anne Baba Tutumları ile Benlik Saygısı ve Depresyon Düzeyi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Fışiloğlu, H. (1992). Lisansüstü Öğrencilerinin Evlilik Uyumu. *Psikoloji Dergisi*, 7 (28), 16-24.
- Geçtan, E. (1993). *Çağdaş Yaşam ve Normal Dışı Davranışlar*. İstanbul: Remzi Kiatabevi.
- Gordon, T. (2005). *Etkili Anne Baba Eğitimi- Aile İletişim Dili*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Guo, B., & Huang, J. (2005). Marital and Sexual Satisfaction in Chinese Families: Exploring the Moderating effects. *Journal of Sex & Marital Therapy* 31(1): 21–29.
- Günel, A. (2007). *Farklı Anne Baba Tutumlarının Okul Öncesi Eğitim Çağındaki Çocukların Özgüven Duygusunun Gelişimine Etkisi (Aksaray ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gündoğdu F. (1995). *Otistik ve Normal Çocuğu olan Anne Babaların Evlilik Uyumlarını Algılamaları ve Bazı Değişkenler Bakımından Karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Anabilim Dalı.
- Haktanır, G. (1994). Çocuğun Ruh Sağlığında Aile ve Okulun Önemi. *Okul Öncesi Eğitim Dergisi*, 26 (47), 9–14.

- Hallford, W. K.; Kelly, A. and Markman, H. J. (1997). The Concept of a Healthy Marriage. In W. K. Hallford and H. J. Markman, eds.; Clinical Handbook of Marriage and Couples Interventions. Hoboken, N. J. : Wiley. 118-135.
- Hatipoğlu, Z. (1993). Temel Yönetim ve Organizasyon, Yeni İktisat ve İşletme Dizisi. No:12, , İstanbul: .Beta Yayınları.
- Hortaçsu, N. (2003). Çocuklukta İlişkiler: Ana Baba, Kardeş ve Arkadaşlar. Ankara: İmge Kitabevi.
- Jenkins, Jennifer M.; Rasbash, Jon; O'Connor, Thomas G. (2003). The role of the shared family context in differential parenting. Developmental Psychology, Vol 39 (1), 99-113.
- Kamo, Y. (1993). Determinants of Marital Satisfaction: A Comparison of The United States and Japan. Journal of Social and Personal Relationships, .52, 551 -56.
- Karasar, N. (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemi (20. Baskı). İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kastro, R. M. (1998). Evlilik İçi Uyum ve Depresyon: Evlilik İlişkisinin Niteliği ve Eşlerde Semptom Oluşumu Hakkında Bir Çalışma. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: .İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kaya, İ. 2003. *Evlilik Uyumunu ile Çocuklardaki Davranış Problemleri Arasındaki İlişkide Çocuk Yetiştirme Tutumlarının Rolü*. Yayınlanmamış Yüksek lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Keskin, G. (2007). *Ergenlerin Ruhsal Durumları ve Ebevenyn Tutumları ile Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü.

- Kırımoğlu, H., Parlak, N., Dereceli, Ç. ve Kepoğlu, A. (2008). *Lise oğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin Spora Katılım Düzeylerine Göre incelenmesi*. Niğe Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 2(2), 147-154.
- Kobak, R. R., & Sceery, A. (1988). Attachment in Late Adolescence: Working Models, Affect Regulation, and Representation of Self and Others. *Child Development*, 59, 135–146.
- Köknel, Ö. (1999). *Kaygıdan Mutluluğa Kişilik*. İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Long, A. K. (2005). *The Relationship among Marital Quality, Sexual Frequency, Sexual Disagreement, Depression and Married Women's Sexual Satisfaction*. Unpublished Master's Thesis. Alabama: University of Auburn.
- Kuzgun, Y.& Eldeleklioğlu, J. (2012). *Ana Baba Tutum Ölçeği El Kitabı* (4. Basım). Kuzgun, Y. & Bacanlı, F. (Ed.), *Pdr'de Kullanılan Ölçekler içinde*. İstanbul: Nobel.
- Mize, J.,& amp; Pettit, G. S. (1997). Mothers' Socialcoaching, Mother – Childrelation Shipstyle, and Children's Peercompetence: Is the Medium the Message? *Child Development*, 68, 312 – 332.
- Musaağaoğlu, C. (2004). *Ergenlik Sürecinde Özerkliğin Gelişimi ile Algılanan Anne-Baba Tutumları Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: .Hacettepe Üniversitesi.
- Müler MJ, Schilling G, Haidl G (1999) Sexualsatisfaction in Maleinfertility. *ArchAndrol*, 42: 137-143.
- Oktay, A. (2000). Türk Kültüründe Kendini İfade Biçimleri ve İmkanları Yönünden Çocuk . *Ev Kültür*, Sayı:3. <http://www.brtreklam.com>.

- Onur, B., (Ed.), (1995). Çocuk ve Ergen Gelişimi. (2. Baskı). İstanbul: İmge Yayınevi.
- Özgüven, İ.E. (2001). Evlilik ve Aile Terapisi, Ankara: PDREM Yayınları.
- Öztürk, M. Orhan. (1997). Ruh Sağlığı ve Bozuklukları (7 Basım). Ankara: Hekimler Yayın Birliği.
- Pan, H. S., Neidig, P. H., & O'Leary, K. D. (1994). Predicting Mild and Severe Husband-to-Wife Physical Aggression. Journal of Consulting and Clinical Psychology, 62, 975–981.
- Pletchaty, M.; Couturier, S.; Cote, M. & Roy, M. A. (1996). Dimensional Analysis Of Past and Present Satisfaction In Relation To Present Marital Satisfaction. Psychological Reports, 78. 2, 657-658.
- Polat, D. (2006). *Evli Bireylerin Evlilik Doyumları, Aldatma Eğilimleri ve Çatışma Eğilimleri Arasındaki ilişkilerin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: .Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Razon, N.. (2011). Çalışan Anne ve Çocuğu. Ana Baba Okulu (15. Basım). içinde (229-245). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Recepov, R. (2000). *Algılanan Ana-Baba Davranışları: Kültürlerarası Bir Karşılaştırma..* Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Russell , D., Peplau, L.A., Cutrona, C.E. (1980). The revised UCLA Loneliness Scale: Concurrent and discriminant validity evidence.. Journal Personality and Social Psychology. 47 2-480.

- Sabatelli, R. M. (1988). Measurement issues in Marital Research: a Review and Critique of Contemporary Survey Instruments. *Journal of Marriage and the Family*. 50, 891-915.
- Sabatelli, R.; Waldron, R. J. (1995). Measurement Issues in The Assessment of the Experiences of Parenthood. *Journal of Marriage and the Family*. C.57, SS.969-980.
- Sarısoy, M. (2000). *Otistik ve Zihinsel Engelli Çocuğa Sahip Ebeveynlerin Evlilik Uyumları*. Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Saxton, L. (1982), *Marriage. The Nature of Marriage, The Individual, Marriage, and the Family*. (5.Baskı). Wadsworth Publishing Company Belmont, California A Division of Wadsworth, Inc. SS. 216-224.
- Sertelin, Ç. (2003). *Ebeveyn Tutumlarının Sosyo-Kültürel Yapı ve Aile Fonksiyonları ile İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Sherod, Miller, et. al., *Alive and Aware: Improving Communication In Relationships, Interpersonal Communications*, 1975.
- Sokolski, D. & Hendrick, S. (1999) Fostering marital Satisfaction. *Family Therapy*, 26, 39-49.
- South, S. J.; Lloyd, K. M. (1995). Spousal Alternatives and Marital Dissolution. *American Sociological Review*. C.60, SS.21-35.
- Soyer, A. (2006). *An Exploration of Masculinity, Femininity, Sexual Fantasy and Masturbation as Predictors of Marital Satisfaction*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ortadoğu Teknik Üniversitesi.

Spanier, G.B. ve Lewis, R. A. (1980). Marital Ouality: A Review of the Seventies. Journal of Marrige and The Family. 42(4), 825-839.

Steinberg, L. (2007) Ergenlik. Ankara: İmge Kitabevi.

Şener, A. ve Terzioğlu, R.S. (2002). Ailede Eşler Arasında Uyuma Etki Eden Faktörlerin Araştırılması. Ankara : T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı.

Taştan, N. (1996). Interpersonal Communication In A Problem Solving Situation. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Orta Doğu Teknik Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Terry, J.;Kottman, M. (1995). Working With Families. Guidance and Counseling In The Elementary and Middle Schools. SS. 254-281. Brown ve Benchmark Publishers.

Tezer, E. (1992). Evlilik Doyumu ve İş Doyumu: Bir Ön Çalışma. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(3), 24-26.

Tezer, E. (1994). Evlilik ve İş Doyumu İlişkisi: İkili Çatışmalar ve Bazı Demografik Değişkenlerin Rolü. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(1), 1-7.

Tezer, E. (1996). Evlilik İlişkisinden Sağlanan Doyum: Evlilik Yaşamı Ölçeği. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 2(7), 1-7.

Timur, M.S (2008). *Boşanma Sürecinde Olan ve Olmayan Evli Bireylerin Psikolojik İyi oluş Düzeylerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.: Ankara Üniversitesi.

Tola, D.(2003). *İlkokul 5.Sınıf Çocuklarında Ahlaki Yargı ile Ana-Baba Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: .Hacettepe Üniversitesi.

- Tuzcuoğlu, N. ve Tuzcuoğlu, S. (2007). Çocuğun Cinsel Eğitimi. Anne Ben Nasıl Doğdum (4. Baskı). İstanbul: Morpa Kitabevi.
- Tuzgöl, M. (1998). *Ana-Baba Tutumları Farklı Lise Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeylerinin eşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Üncü, S. (2007). *Duygusal Zeka ve Evlilik Doyumu İlişkisi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Vural, B. (2004). Öğrencilerin Başarısı İçin, Aile Okul Birlikteliği (2. Baskı). İstanbul.
- Yavuzer, H. (2000). ocuk Psikolojisi (19. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2001). Ana-Baba ve ocuk. Ankara: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2007). Ana-Baba ve ocuk (19. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H. (2010). ocuğu Tanımak ve Anlamak (8. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi
- Yıldırım, İ. (1993). Farklı Sosyo-Ekonomik Düzeydeki Evli Bireylerin Doyum Düzeyleri. *Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 1(4), 23-29.
- Yıldız, A. (2013) *Anne Baba Tutumları ile Evlilik Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: Fatih Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yılmaz, A. (1999). ocuk Yetiştirme Tutumları: Kuramsal Yaklaşımlar ve Görgül alışmalar. *Türk Psikoloji Yazıları*. 3(1). 99–118.

Yılmaz, A. (2000). *Eşler Arasındaki Uyum ve Çocuğun Algıladığı Anne-Baba tutumu ile Çocukların, Ergenlerin ve Gençlerin Akademik Başarıları ve Benlik Algıları Arasındaki İlişkiler*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Yılmaz, A. (2001) Eşler Arasındaki Uyum: Kurumsal yaklaşımlar ve Görgül çalışmalar. *Aile ve Toplum Dergisi*, 1 (4), 49-58.

Yörükoğlu, A. (1998). *Çocuk Ruh Sağlığı*. İstanbul: Özgür Yayıncılık.

7. Ekler

Sayın Katılımcı,

Evlilik doyumu üzerinde anne baba tutumunun etkisini incelemek ve bilimsel veri toplamak amacıyla sizlere ‘Kişisel Bilgi Formu’, ‘Ana Baba Tutumları Ölçeği’ ve Evlilik Yaşamı Ölçeği’nin soruları yöneltilmiştir. Aşağıdaki maddeleri size uygun şekilde cevaplamanızı rica ederim. Bu çalışmadaki bilgiler sadece bilimsel araştırma için kullanılacak olup isimlerinizi yazmamanız önemle rica olunur. Teşekkürler.

Saygılarımla
Merve Elif Kendir

1. **Cinsiyet** Kadın () Erkek ()
2. **Yaşınız** () Eşinizin yaşı ()
3. **Algıladığınız gelir düzeyi** Ortanın altı () Orta () Ortanın üstü () Yüksek ()
4. **Eğitim durumunuz** İlkokul mezunu () Ortaokul mezunu () Lise mezunu ()
Üniversite mezunu () Yüksek lisans mezunu ()
5. **Mesleğiniz** İşçi () Memur () Yönetici () Serbest meslek () Ev hanımı ()
6. **Evlenme biçimi** Görücü usulü () Flört/aşk/severek () Akraba evliliği ()
7. **Çocuğunuz var mı ?** Çocuğu yok () 1 çocuğu var () 2 çocuğu var ()
3 ve daha fazla çocuk var ()
8. **Evlilik süresi** 0-5 yıl () 6-10 yıl () 11-15 yıl () 16-20 yıl () 20 yıl ve üstü ()
9. **Cinsel yaşamdan memnun olma** Çok memnun () Memnun () Hiç memnun değil ()
10. **Sinema ve tiyatroya gitme sıklığı** Hiç () Ayda 1 kere () Ayda 2 kere () 2ayda 1
kere ()
11. **Eşinizle ev sorumluluklarını paylaşıyor mısınız?** Paylaşırlar () Bazen paylaşırlar ()
Hiç paylaşmazlar ()
12. **Algıladığınız anne baba tutumu** Otoriter () Koruyucu-istekçi () Demokratik ()
13. **Eşinizin size ve çocuklarınıza karşı tutumu** Otoriter () Koruyucu-istekçi () Demokratik ()

	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle katılıyorum
14. Evlilikten beklediklerimin çoğu gerçekleşti.					
15. Evliliğimizdeki engellerin aşılamaz olduğunu düşünüyorum.					
16. Evliliğimizi çok anlamlı buluyorum.					
17. Evliliğimizde giderek eksilen heyecan beni rahatsız ediyor.					
18. Evliliğimiz zaman zaman bana bir yük gibi geliyor.					
19. Huzurlu bir ev yaşamım var.					
20. Evliliğimiz her geçen gün daha iyiye doğru gitti.					
21. Bizim ilişkimiz ideal bir karı-koca ilişkisidir.					
22. Eşim benim için aynı zamanda iyi bir arkadaştır.					
23. Başbaşa kaldığımız zaman benim canım hiç sıkılmaz.					

	Hiç Uygun değil	Pek Uygun Değil	Biraz Uygun	Çok Uygun	Tamamen Uygun
24. Bana her zaman güven duygusu vermiş ve beni sevdiğini hissettirmiştir.					
25. Çok yönlü gelişmem için beni olanakları ölçüsünde desteklemiştir.					
26. Her yaptığım işin olumlu yanlarını değil kusurlarını görmüş ve beni eleştirmiştir.					
27. Her zaman başıma kötü bir şey gelecekmiş gibi beni koruyup kollamaya çalışır.					
28. Aramızdaki ilişki ona içimi açmaya cesaret edemeyeceğim kadar resmidir.					
29. Arkadaşlarımı eve çağdırmama izin verir, geldiklerinde onlara iyi davranırdı.					
30. Elinden geldiği kadar, her konuda benim fikrimi almaya özen gösterirdi.					
31. Çevremizdeki çocuklarla beni karşılaştırır, onların benden daha iyi olduklarını söylerdi.					
32. Bana hükmetmeye çalışır.					
33. Bugün bile alışverişe çıkacağım zaman, kandırılacağımı düşünerek benimle gelmek ister.					
34. Benden her zaman gücümün üstünde başarı beklemiştir.					
35. Fiziksel ve duygusal olarak kendisine yakın olmak istediğim zaman soğuk ve itici davranırdı.					
36. Sorunlarımı onunla rahatlıkla konuşabilirim.					
37. Neden bazı şeyleri yapma ya da yapmamam gerektiğini bana açıklar.					
38. Birlikte olduğumuz zamanlar ilişkimiz çok arkadaşçadır.					
39. Kendi istediği mesleği seçmem konusunda beni zorlamıştır.					

40. Sevmediğim yemekleri, bana yarayacağı düşüncesi ile zorla yedirirdi.					
41. Sınavlarda hep üstün başarı göstermemi istemiştir.					
42. Kendimi yönetebileceğim yaşlarda bile gittiği her yere beni de götürür, benim evde yalnız kalmamdan kaygılanırdı.					
43. Evde bir konu tartışılırken görüşlerimi söylemem için beni teşvik eder.					
44. Küçük yaşımdan itibaren ders çalışma ve okuma alışkanlığı kazanmam konusunda bana yardımcı olmuştur.					
45. Küçüklüğümde bana yeterince vakit ayırır; parka, sinemaya götürmeyi ihmal etmezdi.					
46. Benim gibi bir evladı olduğu için kendini bahtsız hissettiğini sanıyorum.					
47. Okulda başarılı olmam konusunda beni zorlar, düşük not aldığımda beni cezalandırırdı.					
48. Beni kendi emellerine ulaştırmak için bir araç olarak kullanırdı.					
49. Beni daima yapabileceğimden fazlasını yapmaya zorlamıştır.					
50. Paramı nerelere harcadığımı ayrıntılı bir biçimde denetler.					
51. Her zaman, her işte kusursuz olmam gerektiği inancındadır.					
52. Ona yakınlaşmak istediğimde daima bana sıcak bir şekilde karşılık verir.					
53. Bana önemli ve değerli bir kişi olduğum inancını aşılamıştır.					
54. Cinsellik konusunda karşılaştığım sorunları kendisine anlatmak istediğimde hep ilgisiz kalmıştır.					
55. Benim iyiliğimi istediğini, benim için neyin iyi olduğunu ancak kendisinin bileceğini söyler.					
56. Her zaman nerede olduğumu ve ne yaptığımı merak eder.					
57 İyi bir iş yaptığımda beni övmekten çok daha iyisini yapmam gerektiğini söyler.					
58. Cinsel konularda çok tutucu olduğu için onun yanında bu konulara ilgi gösteremem.					
59. Aile ile ilgili kararlar alınırken benim de fikrimi öğrenmek ister.					
60. Beni olduğum gibi kabul etmiştir.					
61. Başkalarına benden daha çok önem verir ve onlara daha nazik davranır.					
62. Günlük olaylar hakkında anlattıklarımı ilgi ile dinler ve bana açıklayıcı cevaplar verir.					
63. Benimle genellikle sert bir tonda ve emrederek konuşur.					

ANA BABA TUTUMLARI ÖLÇEĞİ İZİNİ

Merhaba Elif,

Ölçeğimizle ilgilendiğin için teşekkürler. Ölçeğe ait tüm bilgileri, "Nobel Yayınlarından çıkan RPD'de Kullanılan Ölçme Araçları ve Programlar Dizisi" kitabında bulabilirsin, iyi çalışmalar.

Doç Dr. Jale Eldeleklioğlu

U.Ü. Eğitim Fakültesi

16059 Nülüfer- Bursa

11-11-2014 22:53, Merve KENDİR yazmış:

Hocam merhabalar, Nasılsınız? İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek lisans programında Anne Baba Tutumu ve Evlilik Doyumu (40 maddelik) ile ilgili tez yazmam gerekiyor. Sizlerden Anne Baba Tutumları Ölçeği'ni kullanabilmek için (Ergen ve Yetişkinler için) izin istiyorum. Ayrıca ölçeğin soruları, ölçeğin özellikleri ve puanlama sistemini de gönderebilerseniz bana çok yardımcı olursunuz.

Saygılarımla

Merve Elif Kendir, Psikolog

İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi

Tezli Yüksek Lisans Programı

EVLİLİK YAŞAMI ÖLÇEĞİ İZİNİ

Kimden: "Esin Tezer" <esin@metu.edu.tr>

Tarih: 25 Kasım 2014 14:36:34 GMT+02:00

Konu: Ynt: Evlilik Yaşam Ölçeği İzin

Ölçek ve ilgili kaynaklar ektedir. Başarılar dilerim.

From: Merve KENDİR

Sent: Wednesday, November 19, 2014 7:07 PM

To: esin@metu.edu.tr

Subject: Evlilik Yaşam Ölçeği İzin

Esin Hocam merhabalar

Nasılsınız? İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek lisans programında Anne Baba Tutumu ve Evlilik Doyumu ile ilgili tez yazmam gerekiyor. Sizlerden Evlilik Yaşam Ölçeğini kullanabilmek için izin istiyorum.

Saygılarımla

Merve Elif Kendir, Psikolog